

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НУБІП України

11.13 - КМР. 1741 "С" 2022.11.21. 03. ПЗ

БОЯРИНА ЯНА ІГОРОВИЧА

НУБІП України

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 330.131.5:334

ПОГОДЖЕНО ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Декан економічного факультету Завідувач кафедри економіки

Анатолій ДІБРОВА Вікторія БАЙДАЛА
(підпис) (підпис)
" " 2023 р. " " 2023 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

"Економічна ефективність використання капіталу
підприємства"
Спеціальність 051 – "Економіка"

Освітня програма Економіка підприємства

Орієнтація освітньої програми Освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

к.е.н., доцент

Тетяна ГУЦУЛ

Керівник кваліфікаційної
магістерської роботи

к.т.н., доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Олена
ЧЕРЕДНІЧЕНКО

Виконав

(підпис)

Ян БОЯРИН

Київ – 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

д.е.н., проф. Вікторія БАЙДАЛА

2023 р.

ЗАВДАННЯ

до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студенту

Боярину Яну Ігоровичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність **051 – "Економіка"**

Освітня програма **Економіка підприємства**

Орієнтація освітньої програми **освітньо - професійна**

Тема магістерської роботи: **«Економічна ефективність використання капіталу підприємства»**

Затверджена наказом ректора НУБіП України від "21" 11. 2022 р. №1741 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2023 11.05

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: Монографії вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань ефективності використання капіталу, нормативно-методичні матеріали, публікації періодичних видань, звітність підприємства

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретико-методичні основи ефективного використання капіталу в підприємстві
2. Сучасний стан і рівень ефективності використання капіталу в підприємстві
3. Шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства

Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки, схеми

Дата видачі завдання "21" листопада 2022 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

Олена ЧЕРЕДНІЧЕНКО

Завдання прийняв до виконання

Ян БОЯРИН

РЕФЕРАТ

Магістерська робота «Економічна ефективність використання капіталу підприємства» становить 66 сторінок, має 3 розділи, 13 рисунків і таблиць, 30 використаних джерел.

Актуальність дослідження: У сучасних умовах господарювання, де конкуренція велика, підприємства повинні зосередитися на підвищенні ефективності своєї діяльності, оскільки це визначає їх здатність до фінансового виживання. Ефективність підприємства в багатому вимірі вимірюється тим, наскільки результативно воно використовує свій капітал, тобто як ефективно він генерує прибуток на кожен вкладений гривню. Дуже важливо знайти шляхи для ефективного використання власного та запозиченого капіталу, щоб забезпечити стабільність фінансового стану підприємства. Тому для виявлення недоліків у використанні капіталу і їх подальшого усунення, важливо провести аналіз даних, які стосуються всіх процесів у діяльності підприємства.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретико-методичних та практичних аспектів ефективності використання капіталу підприємства, розроблення заходів щодо її підвищення.

Об'єктом дослідження виступають процеси формування капіталу та його ефективного використання в ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП».

Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних і прикладних питань підвищення економічної ефективності використання капіталу підприємства.

Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ, КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА,
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ, ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ,
ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ЗМІСТ

Вступ.....	6
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методичні основи ефективного використання капіталу в підприємстві.....	9
1.1. Економічна сутність капіталу підприємства, його класифікація.....	9
1.2. Джерела формування капіталу підприємства.....	12
1.3. Методичні підходи щодо оцінки ефективності використання капіталу підприємства.....	17
РОЗДІЛ 2. Сучасний стан і рівень ефективності використання капіталу в підприємстві.....	25
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	25
2.2. Склад і динаміка структури капіталу підприємства.....	35
2.3. Ефективність використання капіталу підприємства.....	39
РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства.....	44
3.1. Регресійний аналіз впливу основних складових капіталу на дохід підприємства.....	44
3.2. Шляхи оптимізації структури капіталу підприємства.....	50
3.3. Заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу.....	55
Висновки.....	58
Список використаних джерел.....	61

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність роботи: У сучасних умовах господарювання, де

конкуренція велика, підприємства повинні зосередитися на підвищенні ефективності своєї діяльності, оскільки це визначає їх здатність до

фінансового виживання. Ефективність підприємства в багатому вимірі вимірюється тим, наскільки результативно воно використовує свій капітал, тобто як ефективно він генерує прибуток на кожную вкладену гривню. Це

досягається завдяки раціональному використанню різних ресурсів і уникненню їхнього перевитрат та втрат на всіх етапах бізнес-процесу. В

результаті цього капітал повертається в більшому обсязі, генеруючи прибуток.

Дуже важливо знайти шляхи для ефективного використання власного та запозиченого капіталу, щоб забезпечити стабільність фінансового стану

підприємства. Тому для виявлення недоліків у використанні капіталу і їх подальшого усунення, важливо провести аналіз даних, які стосуються всіх

процесів у діяльності підприємства. Цей аналіз допомагає з'ясувати, як ефективно використовується капітал та які недоліки існують. В результаті

такого аналізу підприємство отримує можливість розрахувати свої можливості та вжити заходи для зниження рівня фінансового ризику.

Багато вчених, таких як М.Я. Коробов, В.М. Івахненко, В.М. Опарін, В.О. Мец, Є.В. Мних, К.В. Ізмайлова, О.М. Загородна, С.І. Шкарабан,

П.Я. Попович, Л.А. Лахтіонова, І.Д. Фаріон, О.Д. Василик та інші внесли значний внесок у вдосконалення аналізу капіталу. Вони досліджували різні

аспекти цього процесу. Проте, щодо аналізу ефективного використання капіталу, існують багато не вирішених та обговорюваних питань, які

вимагають подальших досліджень та розробки нових методів і прийомів аналізу.

Метою магістерської роботи є дослідження шляхів підвищення ефективності використання капіталу на підприємстві. Це передбачає створення системи завдань та розробку конкретного алгоритму для

проведення такого аналізу, який би дозволяв отримати чіткі та точні результати. Основна мета полягає в усуненні недоліків у керівництві та обліку капіталу на підприємстві, щоб покращити ефективність управління фінансовими ресурсами.

Об'єктом дослідження виступають процеси формування капіталу та його ефективного використання на підприємстві.

Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних і прикладних питань підвищення економічної ефективності використання капіталу підприємства.

В магістерській роботі використовується кілька методів і стратегій, які можуть допомогти в процесі ефективності використання капіталу підприємства.

1. Оптимізація управління запасами: Уникайте надмірного утримання запасів, таким чином зменшуючи заблокований капітал. Використовуйте точні методи прогнозування для зменшення ризику дефіциту запасів.

2. Ефективне управління кредиторською заборгованістю: Забезпечуйте терміни сплати постачальників відповідно до умов контрактів, щоб збільшити кредиторську заборгованість і зменшити необхідний оборотний капітал.

3. Управління витратами: Проведіть аналіз витрат та визнайте можливості для зменшення витрат без погіршення якості продукції або послуг.

4. Оптимізація структури капіталу: Розгляньте оптимальний баланс між власним та залученим капіталом. Зменшення зобов'язань може зменшити фінансовий тиск.

5. Ефективне управління активами: Змінюйте активи, які не приносять прибутку, на більш прибуткові активи. Аналізуйте оборотність активів та раціоналізуйте їхнє використання.

6. **Управління ризиками:** Ефективне управління ризиками може зменшити можливі фінансові втрати та вимагати менше капіталу для забезпечення стійкості.

7. **Інвестиції в прибуткові проекти:** Інвестуйте в проекти, які генерують велику рентабельність та підтримують стратегію підприємства. Аналізуйте можливості розширення або диверсифікації бізнесу.

8. **Стратегічне планування:** Розробка стратегії, яка спрямована на максимізацію використання капіталу для досягнення довгострокових цілей.

9. **Моніторинг та аналіз:** Постійний моніторинг фінансових показників та аналіз дозволяють вчасно виявляти можливі проблеми та покращувати ефективність.

10. **Інновації та технології:** Використання сучасних технологій та інновацій може допомогти підприємству оптимізувати процеси та знизити витрати.

Загальний підхід до підвищення ефективності використання капіталу полягає в тому, щоб систематично оцінювати всі аспекти фінансового управління та шукати можливості для оптимізації. Результатом цього процесу може бути підвищення прибутковості підприємства та збільшення його конкурентоспроможності на ринку.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ В ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність капіталу підприємства, його класифікація

Капітал є центральною категорією для будь-якого підприємства, яке займається комерційною або виробничою діяльністю. Проте відсутність чіткого і єдиного визначення капіталу може створювати проблеми у бухгалтерському обліку та складанні фінансової звітності. Це може спричинити перекручення облікової інформації і, в результаті, призвести до прийняття неправильних управлінських і інвестиційних рішень, які базуються на недостовірних фінансових даних.

Капітал - це одна з ключових економічних категорій, яку вивчають і досліджують протягом багатьох століть. Вивчення капіталу базується на економічній теорії, яка розкриває сутність та значення цього поняття.

В класичній економіці капітал розглядається як один з факторів виробництва, тобто все, що використовується для виробництва, але не споживається безпосередньо в процесі виробництва (з винятком поступового зношування). Особливість капіталу полягає в тому, що він складається з раніше виробленого продукту. Термін "капітал" став актуальним у період формування капіталізму, коли підприємці вкладали гроші в розвиток свого виробництва з метою отримання прибутку.

У сучасній економіці капітал розглядається як фактор виробництва, який має вартість і може приносити прибуток або збиток. Необхідно розрізнити капітал від фізичних засобів праці, які часто сприймаються як фізичний капітал. Відмінність полягає в тому, що фізичний капітал може стати капіталом тільки тоді, коли його власники вступають у відносини з власниками інших факторів виробництва, що називаються економічними відносинами. Капітал є однією з головних категорій на ринку, і він взаємодіє з іншими факторами, такими як товари, гроші, попит, пропозиція та ціни.

Важливо враховувати, що капітал також впливає на ці фактори, і вони в значній мірі залежать від обсягу капіталу.

Капітал, як економічна категорія, визначає теоретичний аспект виробничих відносин між власниками засобів виробництва і особами, які працюють на найману роботу. Іншими словами, це відображення історично сформованих виробничих відносин у суспільстві між підприємцями, що мають у власності засоби виробництва, і робітниками, які використовують ці засоби, але не володіють ними.

Сучасні тлумачення терміну "капітал" не є однозначними і можуть включати наступні підходи:

Західна економічна думка розглядає капітал як засоби виробництва, створені людиною, які полегшують виробничий процес і значно підвищують його продуктивність. Капітал розглядається як ресурс виробництва, поряд з працею, землею і підприємницькою здатністю.

Капітал в широкому розумінні охоплює все, що може приносити дохід, або ресурси, створені людьми для виробництва товарів і послуг; це загальна вартість активів будь-якої особи, враховуючи зобов'язання (чиста вартість).

Капітал також може визначатися як власність в підприємствах, яка представляє собою різницю між активами і зобов'язаннями і також називається "чистим капіталом."

Капітал може бути розглядатися як вартість, яка створює додану вартість; початкова сума коштів, призначена для підприємницької діяльності; грошові і матеріальні ресурси, об'єднані з метою використання для певних потреб.

В іншому розумінні капітал представляє собою сукупні ресурси, які використовуються в підприємстві: це включає суму накопичених матеріальних благ, результати минулої діяльності, а також ресурси, які використовуються для подальшої виробничої чи комерційної діяльності.

Капітал є важливим економічним фактором для створення та розвитку підприємства. Він виступає як основний ресурс для виробництва і впливає на

фінансовий стан підприємства, а також задовольняє інтереси держави, власників та працівників.

Категорія капіталу достатньо всебічна та універсальна, існує багато різних підходів до її визначення. Незважаючи на багато досліджень, все ще не існує єдиного універсального визначення економічної суті капіталу, яке б охоплювало всі важливі аспекти цієї категорії.

Структура капіталу, яку використовує підприємство, впливає на багато аспектів, не тільки фінансових, але й операційних та інвестиційних аспектів діяльності підприємства. Вона має вплив на рентабельність активів та власного капіталу, визначає рівень фінансової стійкості та платоспроможності, і формує співвідношення між прибутковістю і ризиком під час розвитку підприємства.

Основною метою формування капіталу є задоволення потреб у придбанні необхідних активів та оптимізація його структури, з метою створення умов для ефективного використання цього капіталу. Класифікацію видів капіталу подано в табл. 1.

Таблиця 1.1

Класифікація видів капіталу

Класифікаційні ознаки	Види капіталу
За джерелами формування	– власний капітал (належить підприємству на правах власності); – залучений капітал (не належить підприємству, але знаходиться у його розпорядженні тимчасово на безоплатній основі)
За формою надходження у процесі кругообігу	– грошовий капітал (у грошовій формі); – виробничий капітал (інвестований у виробничі активи); – товарний капітал (у товарній формі)

Продовження таблиці 1.1

1 За характером використання у господарському процесі	– працюючий капітал (бере участь у формуванні доходів); – непрацюючий капітал (не бере участі у формуванні доходів)
За метою використання	– інвестиційний капітал (використовується з метою збільшення підприємницьких можливостей); – інноваційний капітал (використовується з метою реалізації інноваційного проекту)

Капітал - це складна категорія, яка відображається в бухгалтерському обліку шляхом відображення майна підприємства та джерел його формування. Це відображення відзеркалює економічний аспект капіталу. Тому, ця тема є актуальною, оскільки навіть на сучасному етапі не існує єдиного і однозначного визначення категорії "капітал", і це завдає складнощі в її дослідженні протягом останніх століть.

1.2. Джерела формування капіталу підприємства

Для оцінки фінансового стану підприємства, крім аналізу структури активів, важливим є аналіз структури пасивів, тобто джерел власних і позикових коштів, які інвестовані в майно підприємства. Відношення цих джерел має значення для прогнозу можливостей розвитку підприємства.

При проведенні аналізу джерел фінансових ресурсів, їх зміни і структури, варто враховувати, що оцінка структури джерел може бути корисною як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів фінансової інформації. Відповідно, існують різні підходи до аналізу.

Банки і інвестори зазвичай віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу, оскільки це зменшує фінансовий ризик при зменшенні частки позикових коштів.

Внутрішній аналіз структури джерел майна пов'язаний з оцінкою різних можливих варіантів фінансування діяльності підприємства. Основними критеріями вибору є рівень ризику, вартість джерела фінансування, умови позичання, строки погашення боргу, можливі напрямки використання коштів та інші аспекти.

Капітал будь-якого підприємства представлений у вигляді двох складових:

- власний капітал ;
- позиковий капітал .

Власний капітал підприємства поділяється на :

- Інвестований капітал - це частина капіталу, яку власники інвестували в підприємство. Він включає в себе номінальну вартість простих і привілейованих акцій, яка відображається в балансі як статутний капітал, а також додатковий капітал, який перевищує номінальну вартість акцій і відображається в балансі як додатковий капітал з урахуванням отриманого емісійного доходу.

Накопичений капітал - це капітал, який був створений на підприємстві після того, як спочатку був авансований власниками. Цей капітал відображається у різних статтях, що виникають внаслідок розподілу чистого прибутку, такі як резервний капітал, нерозподілений прибуток, фонд накопичення.

Позикові капітал - це гроші, які підприємство позичило від третіх осіб. Вони представляють собою юридичні і економічні зобов'язання підприємства перед цими третіми особами. Розмір позикових коштів вказує на можливу потребу підприємства повернути ці кошти в майбутньому, що пов'язано з раніше укладеними договорами і зобов'язаннями.

Залежно від строку зобов'язання виділяють:

- довгострокові зобов'язання — всі форми позикового капіталу, що функціонують на підприємстві, зі строком його використання більше одного року;

- короткострокові зобов'язання — всі форми позикового капіталу зі строком його використання до одного року.

Основними відмінностями між власним і позиковим капіталом є :

1. Пріоритетність прав. Кредитори мають пріоритетні права перед власниками капіталу, що вказує на те, що в разі банкрутства підприємства спочатку виплачуються борги перед кредиторами, а лише потім розподіляється прибуток між власниками.

2. Механізм нарахування виплат. Виплати власникам капіталу, такі як відсотки та дивіденди, виконуються за рахунок чистого прибутку підприємства. У разі позикового капіталу, виплата відсотків враховується у витратах і не включається до податкової бази, що призводить до податкових переваг для позичальника.

3. Механізм зворотного грошового потоку. З позиковим капіталом пов'язаний зворотний грошовий потік, який включає виплати відносно обслуговування боргу та повернення основного боргу. У власного капіталу, зворотний грошовий потік включає тільки платежі власникам у формі відсотків та дивідендів.

4. Ступінь визначеності отримання грошових сум. Виплата суми кредиту визначена і фіксована, тоді як величина дивідендів не визначена заздалегідь і залежить від чистого прибутку, дивідендної політики та інших факторів.

5. Дата одержання грошових сум. Дата погашення боргових зобов'язань відома заздалегідь, у той час як виплата дивідендів може бути виконана у будь-який час в майбутньому і не має фіксованої дати.

Аналіз джерел формування майна починається з оцінки того, як складається та змінюється їхня структура. Особливу увагу слід приділити

тому, наскільки раціональним є співвідношення між власними та позиковими коштами.

Якщо підприємство фінансує свою діяльність головним чином за рахунок власного капіталу, то це може бути досягнуто або за допомогою реінвестування прибутку, або за рахунок випуску нових цінних паперів. Такий підхід сприяє зміцненню фінансової стабільності підприємства та підвищенню його фінансової незалежності. Для банків та інших інвесторів це вважається більш надійним, оскільки зменшується ризик неповернення боргів. Однак, підприємства, що головним чином користуються позиковими джерелами фінансування, можуть мати невисокий рівень прибутковості, оскільки вони можуть бути менш ефективними використовувати власні кошти.

З іншого боку, якщо основним джерелом фінансування є позикові кошти, то існує загроза зниження фінансової стійкості підприємства та збільшення фінансових ризиків. У такому випадку підприємство може стати більш залежним від зовнішніх джерел фінансування, і це може призвести до зростання ризику, оскільки зобов'язання мають бути виконані, незалежно від фінансових результатів підприємства.

При залученні позикових коштів підприємство зобов'язується виплачувати відсотки за використання цих коштів, що призводить до збільшення фінансових витрат. Це, в свою чергу, впливає на зростання точки беззбитковості, тобто підприємству потрібно здійснити більше продажів, щоб покрити свої витрати. Така ситуація означає, що підприємство стає менш стійким до непередбачених обставин, таких як спад попиту на їх продукцію, різкі зміни відсоткових ставок або сезонні коливання.

Коли підприємство користується позиковим капіталом, воно повинно бути уважним і пильним щодо своєї фінансової стійкості і завжди мати плани для вирішення можливих фінансових труднощів, що можуть виникнути внаслідок цього.

Залучення позикових коштів на підприємство може мати свої плюси і мінуси. З одного боку, це дає можливість отримати необхідні фінансові

ресурси, не зменшуючи власний капітал, і враховувати витрати на відсотки при обчисленні податків, що може зменшити податкове навантаження. Крім того, залучення позикових коштів за менший відсоток, ніж економічна рентабельність підприємства, може підвищити рентабельність власного капіталу і дозволити розширити бізнес.

З іншого боку, існує ризик, пов'язаний із зобов'язаннями перед кредиторами та обмеженнями, які вони можуть накласти на управління активами підприємства. Також, виплачуючи відсотки за позицію, підприємство збільшує свої фінансові витрати.

Тому прийняття рішення про залучення позикових коштів потребує уважного аналізу і зважування переваг і недоліків, а також врахування планування грошових потоків і обов'язків перед кредиторами. Усі ці фактори мають бути узгоджені та враховані при оцінці структури пасивів підприємства.

Основні показники, які дають характеристику структури капіталу:

1. Коефіцієнт фінансування визначається за формулою (1.1):

$$K_{\text{фін}} = \text{Власний капітал} / \text{Позиковий капітал} \quad (1.1).$$

Цей коефіцієнт вказує, яким чином підприємство фінансує свою діяльність, тобто відображає співвідношення між власним та позиковим капіталом. Якщо значення коефіцієнта менше за 1, це може означати, що підприємство ризикує втратити здатність вчасно погашати свої зобов'язання, що може стати перешкодою для отримання нових кредитів та загрожувати його платоспроможності.

2. Коефіцієнт фінансової стійкості визначається за формулою (1.2)

$$K_{\text{фс}} = (\text{Власний капітал} + \text{довгострокові позики}) / \text{Загальний капітал} \quad (1.2).$$

Цей показник вказує на те, яка частина довгострокових зобов'язань становить усього капіталу підприємства. Іншими словами, це визначає, який відсоток довгострокових фінансових джерел є доступним для використання підприємством на тривалий період.

3. Коефіцієнт автономії визначається за формулою (1.3):

$$\text{Кавт} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальний капітал}} \quad (1.3)$$

Цей показник є дуже важливим для інвесторів та кредиторів, так як він показує частку власних коштів в загальній вартості майна підприємства.

Зазвичай вважають, що якщо цей коефіцієнт більше або рівний 0,5 (50%), то це вказує на те, що ризик для кредиторів є мінімальним. Проте варто пам'ятати, що це не загальне концепція визначення цього рівня, воно може відрізнятись залежно від специфіки діяльності, галузевої належності на інших факторів підприємства.

Слід зазначити, що рішення щодо прийнятного співвідношення між власним та позиковим капіталом на підприємстві мають бути зроблені з урахуванням інших аспектів та характеристик його діяльності.

1.3. Методичні підходи щодо оцінки ефективності використання капіталу підприємства

У сучасних умовах конкуренції в українських підприємств виникає серйозна проблема - дефіцит фінансових ресурсів. Ця нестача коштів впливає на їхню здатність вкладати у різні види діяльності, будь то інвестиції, фінансова операційна діяльність чи подолання поточних фінансових ризиків. У 2021 році понад 24,6% промислових підприємств мали від'ємний фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, що нижче на 12,3 % порівняно з 2020 роком. Ця ситуація обумовлена численними макроекономічними проблемами, такими як політична нестабільність, висока інфляція, відтік іноземних інвестицій, обмеження на ринках збуту, та відсутність державної підтримки.

У сучасних економічних умовах надзвичайно важливим стає визначення реальних потреб у фінансових ресурсах, оптимізація процесів їхньої формування та витрат, а також пошук способів для підвищення ефективності їх використання. Для того, щоб зберегти фінансову стійкість та здатність

вчасно виконувати фінансові зобов'язання, а також для підтримки своїх позицій на ринку, керівництво підприємств повинно приділяти увагу не лише поточним проблемам, але й систематично оцінювати та коригувати стратегічні цілі діяльності підприємства. Такий підхід допоможе підвищити ефективність функціонування підприємства та гарантувати його стабільність у фінансовій та економічній сферах.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами підприємств та розробку науково-методичних підходів до оцінки ефективності їх формування, інвестування та використання зробили як зарубіжні, так і вітчизняні вчені-економісти, такі як: Л. Бернштейн, М. Ергхардт, Ю. Бригхем, О.Д. Василик, Б. Нікбахт, М.Д. Білик, Ф. Фабоззі, Р. Холт, А. Гроппеллі, Дж. К. Ван Хорн та ін.

Однією з основних проблем управління фінансовими ресурсами підприємства є відсутність послідовності та системності в реалізації управлінських рішень. Ця недолік може призвести до втрат і низького рівня результативності у використанні фінансових ресурсів. Навіть якщо всі функції та інструменти фінансового менеджменту використовуються правильно, мінливість тактичних завдань може суттєво ускладнити виконання роботи та спричинити розвиток кризових ситуацій.

Фінансові фахівці, змушені виконувати раптові і термінові завдання, іноді не мають можливості належним чином розглядати їх вплив на плановані заходи. Це може призвести до ситуацій, коли реалізація невчасних рішень або незалежних від планованих заходів може не лише не досягти очікуваного результату, але також завдати шкоду фінансовому стану підприємства.

Ефективність діяльності будь-якого підприємства в сучасних умовах визначається через комплексну оцінку за допомогою системи взаємопов'язаних показників і коефіцієнтів. Ці показники відображають, наскільки результативно ведеться управління фінансовими ресурсами підприємства на етапах їх формування, розподілу та відтворення.

Оскільки є різноманітні методичні підходи та рекомендації, не існує єдиної думки серед науковців стосовно кількості, видів і методики розрахунку оціночних показників для всебічного аналізу фінансового стану підприємства.

Це зрозуміло, оскільки кожний фахівець визначає власні цілі, такі як забезпечення результативності, фінансової стійкості або платоспроможності, і обирає методологію, яка найкраще відповідає його потребам.

У сучасних дослідженнях в галузі економіки системний підхід виявився надзвичайно корисним і дійшов великих досягнень. Оскільки цей підхід є основою методології економічного аналізу, він займає важливе місце у

економічних дослідженнях. У цьому контексті вживаються поняття "системний підхід" і "комплексний підхід". Іноді навіть можна почути вираз "комплексний системний підхід". Важливо відзначити, що "комплексність" та "системність" - це не тотожні поняття.

Спіцнадель В.Н. розрізняв їх, вказуючи, що комплексний підхід відображає організаційно-методичний підхід у дослідженні, проектуванні та виробництві, тоді як системний підхід стосується аналізу системи як об'єкта, яка складається з логічно-структурованих і функціонально організованих елементів. Отже, системний підхід є більш широким поняттям, в якому комплексний підхід є лише частиною.

Системний підхід приніс значні переваги, зокрема в розробці теорії збалансованої системи показників як нового методу управління. Цей метод спрямований на активізацію функцій управління, спрямованих на вирішення економічних проблем підприємства. Одним із ключових аспектів цього підходу є оцінка внутрішніх можливостей підприємства, яка передбачає виявлення причинно-наслідкових зв'язків між стратегічними цілями підприємства і тактичними показниками його діяльності.

На практиці це означає, що у стратегічних картах підприємства відображаються взаємозв'язки та залежності між окремими цілями, пояснюються взаємні ефекти, що виникають у процесі досягнення цих цілей. В результаті цього створюється єдина система розуміння стратегії

підприємства серед його керівників, де кожна ціль має своє поняття та важливість, і всі вони взаємодіють для досягнення загальних стратегічних цілей.

Збалансована система показників, як метод управління, має свої переваги і особливості, які роблять її розробку та впровадження на підприємстві вимогливими завданнями. Головною перевагою є те, що вона включає не лише фінансові показники, але й різноманітні інші критерії, які охоплюють ключові сфери діяльності підприємства і впливають на успішну реалізацію стратегії.

Однак це також може бути недоліком, оскільки розробка універсальної системи показників, яка б могла адаптуватися до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі підприємства з плином часу, є складним та ресурсомістким процесом.

За поставленим завданням була створена стратегічна карта для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів (рис 1.1.). Ця стратегічна карта відрізняється від інших тим, що вона фокусується виключно на фінансовій стратегії розвитку підприємства і не враховує інші компоненти, такі як клієнтська база, бізнес-процеси та навчання персоналу. Проте, це обмеження необов'язково є недоліком, оскільки локальний погляд допомагає уникнути переважання фінансовими показниками, що може призвести до додаткового управлінського обліку та збільшення витрат робочої сили.

В даній моделі відзначається ієрархічний підхід до реалізації основної стратегії підприємства, який є характерним для багатьох стратегічних карт. Головна мета підприємства формується на першому рівні, і вона повинна бути виражена якісно та кількісно. Другий рівень відображає кількісні характеристики політики, що визначаються відповідно до стратегічних цілей.

Третій рівень містить показники, що відображають тактичні та оперативні заходи з управління фінансовими ресурсами. На четвертому рівні розміщені критерії управління фінансовими ресурсами, які служать для досягнення показників на попередніх рівнях.

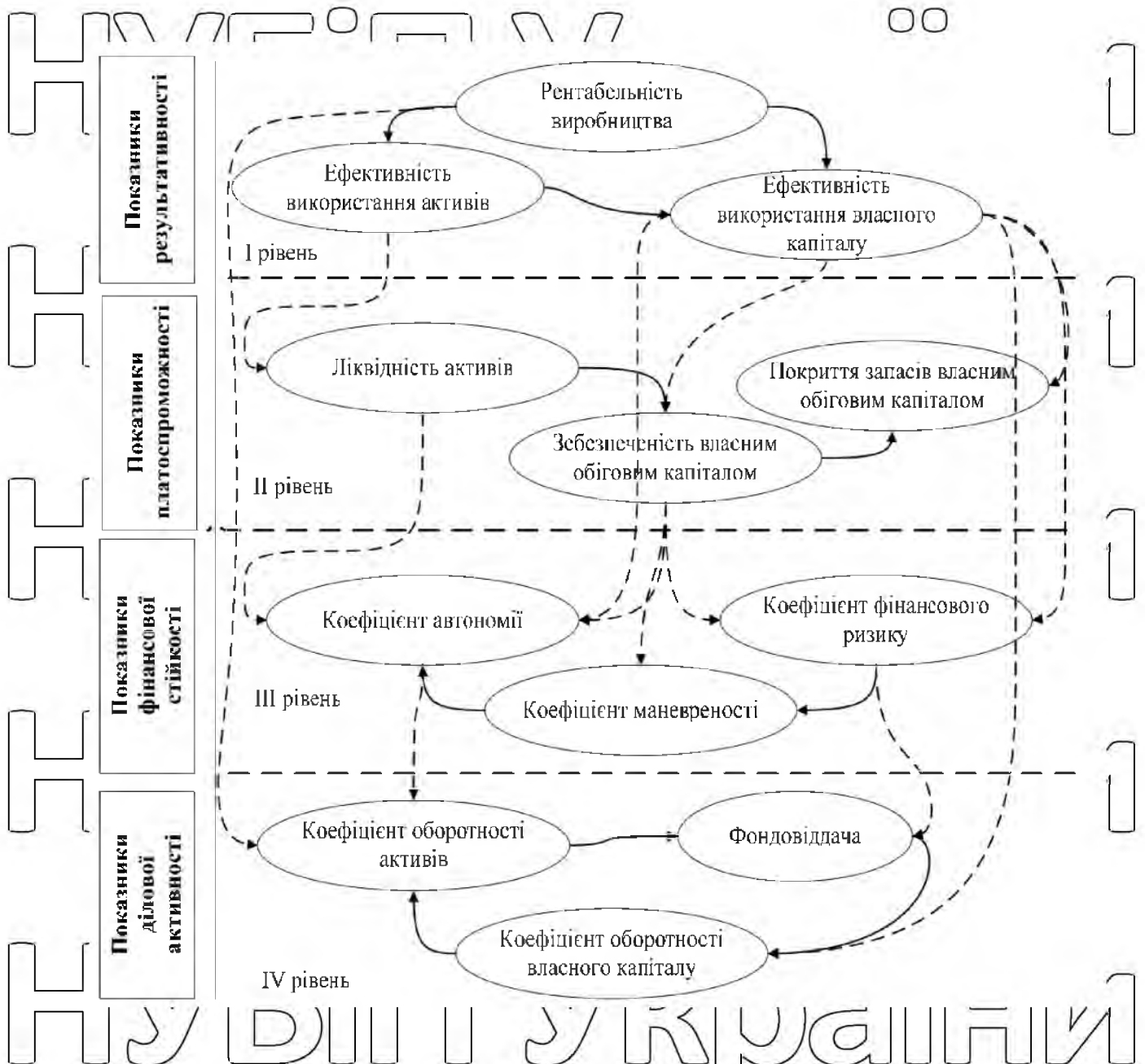

Рис. 1.1. Модель фінансової стратегічної карти оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Така ієрархічна структура дозволяє адаптувати стратегічні цілі підприємства для кожного рівня та передавати інформацію про результати знизу вгору.

Фінансова складова грає важливу роль у визначенні ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві. Основним завданням у межах цієї складової є підвищення рентабельності продукції, рентабельності

власного капіталу, чистого грошового потоку та чистого прибутку. Фінансові цілі є основою для формування загальних цілей підприємства, і вони взаємодіють з цілями в галузі маркетингу, внутрішніх процесів та розвитку персоналу.

Далі, для впровадження фінансової стратегії запропоновано реалізацію моделі фінансової стратегічної карти (рис. 1.2.), який включає наступні кроки:

На першому етапі проводиться перевірка показників четвертого рівня, які є базовими критеріями для виконання фінансової стратегії. Відхилення цих показників від нормативних значень свідчать про ступінь загрози, яку створюють зовнішнє і внутрішнє середовище для діяльності підприємства.

Показники третього та другого рівнів впливають значно на загальні результати і потребують більш детального аналізу, особливо, коли відхилення від сприятливих значень виявляються. Для визначення впливу непередбачуваних факторів і корекції нормативних індикаторів попередніх рівнів проводиться факторний аналіз. Підтримка показників четвертого, третього і другого рівнів у припустимих межах, але недосягнення головної мети, яка визначена завданнями, свідчить про необхідність корекції стратегічних та тактичних показників моделі.

Більшість систем оцінки ефективності базуються на річному бюджеті та оперативному плані підприємства. Але важливо зауважити, що дана система орієнтована на довгострокові періоди (перший та другий рівні) і на тактичні цілі (третій і четвертий рівні).

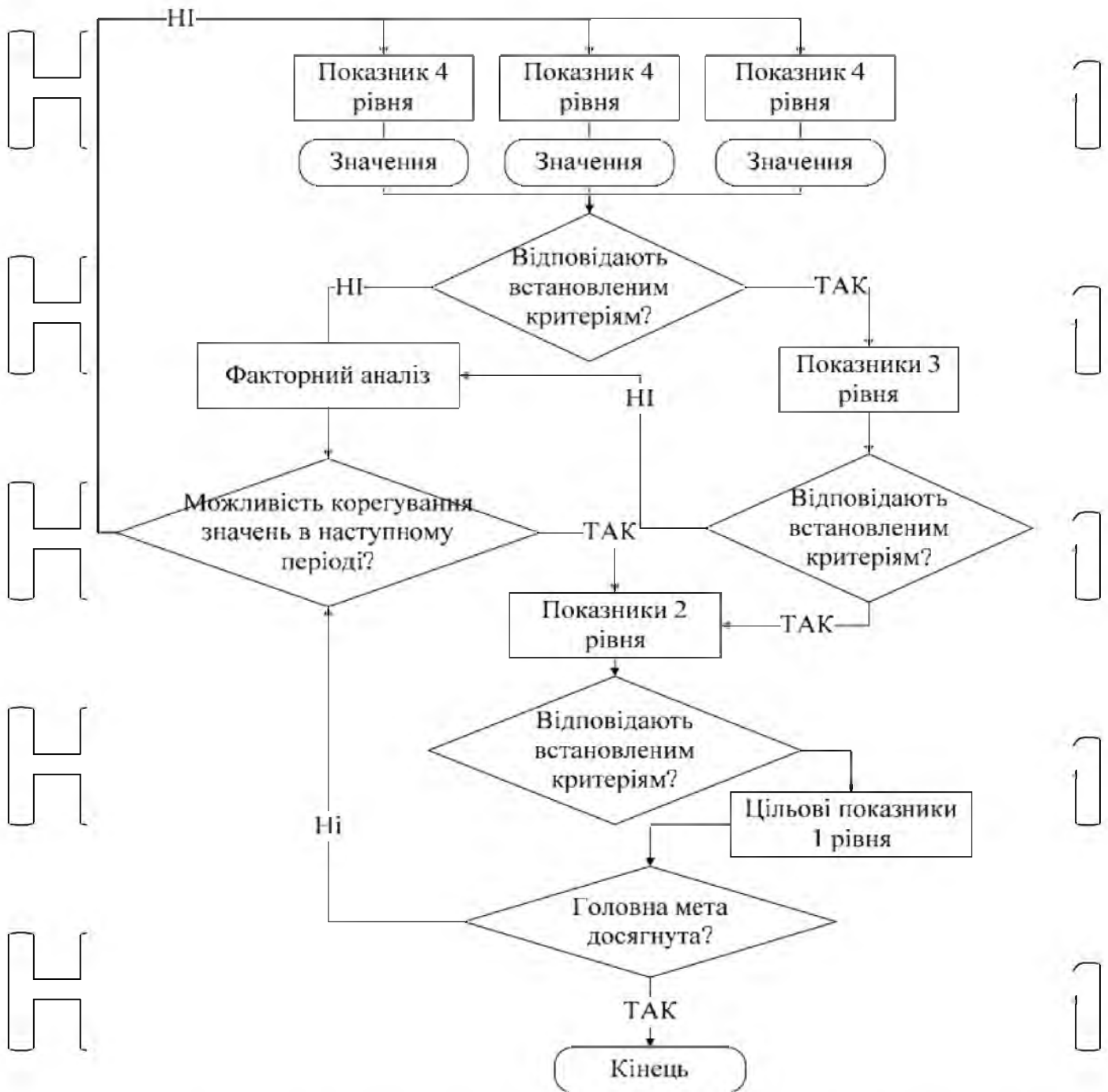

Рис. 1.2. Алгоритм реалізації моделі фінансової стратегічної карти оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Однією з найважливіших ознак фінансового стану підприємства та ефективності управління його фінансовими ресурсами є стабільність діяльності в довгостроковій перспективі. Ця стабільність пов'язана із складом балансу підприємства та ступенем залежності від кредиторів та інвесторів.

У сучасних умовах сфера управління підприємствами вимагає розробки нових науково-методичних підходів до оцінки ефективності управління всіма аспектами фінансово-господарської діяльності, зокрема формування та використання фінансових ресурсів, з використанням системного та комплексного підходу при ухваленні та реалізації управлінських рішень.

Збалансована система комплексної оцінки ефективності та результативності фінансової стратегії та фінансової політики є важливою для суб'єктів господарювання. Ця система включає в себе взаємопов'язані показники, але є лише однією з частин інструментів оцінки та планування.

Важливими є інші методи, такі як бюджетування, дисконтування, екстраполювання та інші, які сприяють більш точному та деталізованому аналізу фінансових показників та вирішенню завдань планування фінансів підприємства. Для подальших досліджень необхідно ретельно обговорити та обґрунтувати методи, процедури та інші аспекти планування фінансових показників, а також вирішити питання організаційно-правового та інформаційного забезпечення цього процесу.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН І РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ В ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» є виключним постачальником високоякісного бельгійського шоколаду та надійних продуктів для хлібопекарської та кондитерської галузі на українському ринку. Підприємство представляє асортимент від провідних європейських виробників сировини та інгредієнтів для хлібопекарських підприємств, кондитерських майстерень, а також для сфери обслуговування в готельно-ресторанному бізнесі та майстерень з виробництва морозива.

Продукція, яку підприємство поставляє на ринок, відзначається високим ступенем якості і відповідає міжнародним стандартам щодо безпеки та якості харчових продуктів. Їх шоколад має сертифікати від Rainforest Alliance, Empowering from farmer to chef, 100% pure cocoa butter, Halal, Kosher, що підтверджує його якість і відповідність вимогам. Підприємство «ПРОКСІМА ГРУП» успішно функціонує на ринку з 2016 року, і за цей період часу вони вже зарекомендували себе як надійного постачальника продуктів високої якості.

Основними цінностями компанії є:

- Надійна бельгійська якість і безпечність, доступні за доступними цінами. Кожен фахівець у своїй справі заслуговує на високоякісну сировину, яка допомагає розкрити його талант та майстерність у створенні кондитерських шедеврів.

- Сервіс. Їх мета - надання високоякісного обслуговування та індивідуальний підхід, які будують основу довіри та тривалої співпраці між ними і клієнтами.

- Співробітники ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» завжди дотримуються принципу, що їхня робота не обмежується простим бажанням "продати". Вони

завжди готові надати допомогу та поділитися глибокими знаннями і професійною консультацією для кожного клієнта.

Підприємство представляє такі бренди на ринку України:

- Vliche. Бельгійський преміум-клас шоколаду, створений для професіональних кондитерів, шоколатє та майстрів шоколадної справи.

Бренд Vliche з'явився у 2016 році і відразу став очікуваним сюрпризом для покупців. Цей елітний шоколад вирізняється насиченим характером, вишуканим смаком та високою зручністю в роботі.

- Smet. Компанія спеціалізується на виробництві кондитерського декору. Їхні продукти завжди перевершують очікування клієнтів, незалежно від того, чи це маленька кав'ярня чи найбільший промисловий виробник харчових продуктів у всьому світі.

- Cargill — це одна з найбільших світових компаній, що інвестує в харчове виробництво. входить до світових лідерів в шоколадній індустрії, завдяки високій якості продукції. Корпорація присутня на п'яти континентах у 35 регіонах світу та на всіх основних споживчих ринках.

Форма власності ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» - недержавна власність.

Організаційно-правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю.

Види діяльності :

- 46.36 Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами

- 10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання

- 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

- 46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами

Розглянемо активну частину підприємства «ПРОКСИМА ГРУП» за 2020-2022 рр. таблиця 2.1.

Таблиця 2.1

Активи ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» в 2020-2022 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютні зміни, +,-		Відносні зміни, %		
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021	2022/2020
1. Необоротні активи								
Основні засоби :	-	22,7	14,9	22,7	-7,8	-	65,64	-
Первісна вартість	8,1	43,1	73	35	29,9	532,1	169,37	901,23
Знос	8,1	20,4	58,1	12,3	37,7	251,85	284,8	717
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом 1	-	22,7	14,9	22,7	-7,8	-	65,4	-
2. Оборотні активи								
Запаси	4694,8	5234,6	10506,7	539,8	5272,1	111,5	200,72	223,79
Поточна дебіторська заборгованість	755,2	558,4	1806,2	196,8	1247,8	73,94	323,46	239,17
Гроші та їх еквіваленти	-	-	622,2	622,2	-	-	-	-
Інші оборотні активи	26	14,6	-	-11,4	-14,6	56,15	-	-
Усього за розділом 2	5476	5807,6	12935,1	331,6	7127,5	106,06	222,73	236,21
Баланс	5476	5830,3	12950	354,3	7119,7	106,47	222,12	236,49

За аналізом таблиці 2.1 можна зробити висновок, що зростаюча сума активів ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» становила в 2022 р. 12950 тис. грн проти 5476 тис. грн в 2020 році, це на 136,49 % більше.

Наступні елементи активів ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» здійснювали стимулюючий вплив на розмір загальної суми:

- запаси, вони збільшились в 2022 році на 5272,1 тис. грн, порівнюючи з 2021 роком, це на 100,72% більше, та більше на 123,79% порівняно з 2020 роком.

- поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги. Показник зменшився в 2021 році, порівнюючи з 2020 роком на 26,06% або на 196,8 тис. грн., після чого показник збільшився на 223,46% в 2022 році, що є найбільшим показником за досліджуваними рсками, так він був більшим на 139,17% в 2022 році порівнюючи до 2020 року.

- гроші та їх еквіваленти, до 2021 року підприємство не мало їх в своєму активі, а в 2022 році їх сума становила 622,2 тис. грн., що становило 4,8% частки оборотних активів.

Інші оборотні активи в 2021 році становили 14,6 тис. грн, що на 11,4 тис. грн менше, чим в 2020 році, а в 2022 році вони були відсутніми.

Розглянемо пасивну частину підприємства «ПРОКСІМА ГРУП» за 2020 - 2022 рр. та таблиця 2.2 .

Таблиця 2.2

Пасиви ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП», тис. грн.

Показник	Рік			Абсолютні зміни, +,-		Відносні зміни, %		
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021	2022/2020
1. Власний капітал	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021	2022/2020
Капітал	100	1100	1100	1000	0	1100,0	0,0	1100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	59,1	143,4	250,3	84,3	106,9	242,6	174,5	423,5
Неоплачений капітал	19,7	19,7	19,7	0	0	0,0	0,0	0,0
Усього за розділом 1	139,4	1223,7	1330,6	1084,3	106,9	877,8	108,7	954,5
2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання								
Короткострокові кредити банків	99,2	195,8	696	96,6	500,2	197,4	355,5	701,6
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	2539,5	2717,1	4003,9	177,6	1286,8	107,0	147,4	157,7
розрахунками з бюджетом	3,1	23,3	-	20,2	-	751,6	-	-
розрахунками зі страхування	2,4	5,4	3	-	-	225,0	-	-
розрахунками з оплати праці	5,7	19,8	14,1	-	-	347,4	-	-
Інші поточні зобов'язання	2686,7	1645,2	6919,5	-1041,5	5274,3	61,2	420,6	257,5
Усього за розділом 3	5336,6	4606,6	11619,4	-730	7012,8	86,3	252,2	217,7
Баланс	5476	5830,3	12950	354,3	7119,7	106,5	222,1	236,5

Зростаюча сума пасивів ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» була в 2022 р. на 136,5 % більше порівняно з 2020 р.

Наступні елементи пасивів ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» здійснювали стимулюючий вплив на розмір загальної суми:

- власний капітал (+1000%);

- Нерозподілений прибуток (+323,5%);

- Короткострокові кредити банків (+601,6 тис. грн.);

- Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги (+57,7 тис. грн.);

- Інші поточні зобов'язання (+157,7 тис. грн.).

Так за аналізом таблиці 2.2 можна зробити висновок, що власний капітал збільшився в 2021 році на 1000% порівняно з 2020 роком, та залишався

незмінним в 2022 році. Бачимо тенденцію до збільшення короткострокових

кредитів банків в 2021 і в 2022 роках порівняно з 2020 роком, на 96,6 тис. грн

і на 596,8 тис. грн відповідно, також тенденцію до збільшення мала поточна

кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги і збільшилась на

57,7 % в 2022 році порівняно до 2020 року. Частина інших поточних

зобов'язань зменшилась в 2021 році порівняно з 2020 роком на 1041,5 тис. грн,

але в 2022 році збільшилась в наступному році на 5274,3 тис. грн

Розглянемо динаміку фінансових результатів ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП»

в 2020 – 2022 роках тис. грн. (таблиця 2.3)

Таблиця 2.3

Фінансові результати ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» в 2020 – 2022 рр..

тис. грн.

Стаття	Рік			Відносні зміни, %		
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2022/2020
Чистий дохід від реалізації продукції	2741,3	10453	13387,3	381,32	128,07	488,36
Інші доходи	773,4	416,5	21,6	53,85	5,19	2,79
Разом доходи	3514,7	10869,5	13408,9	309,26	123,36	381,51
Собівартість реалізованої продукції	2269,9	8592,8	10166,5	378,55	118,31	447,88
Інші витрати	1234,3	2173,9	3135,5	176,12	144,23	254,03
Разом витрати	3504,2	10766,7	13302	307,25	123,55	379,60
Валовий прибуток	471,4	1860,2	3220,8	294,61	73,14	583,24
Фінансовий результат до оподаткування	10,5	102,8	106,9	979,05	103,99	1018,10
Податок на прибуток	1,9	18,5	19,3	973,68	104,32	1015,79
Чистий прибуток	8,6	84,3	87,6	980,23	103,91	1018,60

У 2020 році ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» сформувало обсяг виручки в розмірі 2741,3 тис. грн.

На кінець 2022 року дослідження показало, що виручка становить 13387,3 тис. грн, що на 388,36 % більше чим показник на початок періоду аналізу.

Цей аспект вказує на здатність підприємства працювати в умовах складної економічної ситуації, використовувати свої конкурентні переваги та задовольняти потреби своїх клієнтів. Це призводить до того, що підприємство може виділити більше фінансових ресурсів для покриття постійних і змінних витрат, стимулювання продуктивності співробітників, виплати фінансових зобов'язань та вирішення інших операційних та стратегічних завдань.

Показник чистого доходу підприємства свідчить про підвищення ефективності господарських процесів, що зростає швидшими темпами чим

показник собівартості, 388,436 % і 347,88 % порівнюючи відповідно. Це дуже важливо підтримувати таку динаміку, що дозволить досягти ще кращого фінансового результату на підприємстві.

Валовий прибуток ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» був додатнім за всі досліджуванні роки, найбільший його показник був у 2022 році і становив 3220,8 тис. грн, що на 583,24 % більше, порівнюючи з 2020 роком, вказує на ефективність операційних процесів, які дозволяють підприємству створювати додану вартість у ході щоденної роботи свого персоналу. Як результат, у підприємства залишаються додаткові ресурси, які можуть бути використані на управлінські потреби, витрати на маркетинг і продажі, а також фінансові витрати.

Рішення, які були прийняті керівництвом ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» у сфері управління операційною діяльністю, були дуже результативними, оскільки сума прибутку від операційної діяльності зросла на 918,1 %. Це свідчить про те, що компанія здатна генерувати достатньо прибутку, який може бути використаний для погашення фінансових зобов'язань і формування чистого прибутку.

Так, кінцевий фінансовий результат, який у даному випадку є чистим прибутком ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП», є найважливішим показником, оскільки він відображає здатність підприємства створювати додану вартість і утримувати стійке ринкове положення завдяки якісним управлінським рішенням. Чистий прибуток формується на основі всіх рішень, прийнятих протягом аналізованого періоду, а також впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. У цьому випадку, чистий прибуток ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» складає 8,6 тис. грн у 2020 році.

Ця позитивна динаміка, яка являє собою приріст чистого прибутку у 2022 році на 918,6% порівняно з 2020 роком, що говорить про здатність нарощувати обсяг власного капіталу і функціонувати на ринку тривалий час.

Показники ліквідності – це важливі фінансові показники, які дозволяють оцінити, наскільки легко підприємство може конвертувати свої активи в

готівку або швидкозмінні активи, щоб вирішити поточні фінансові зобов'язання.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує, наскільки забезпечена компанія фінансово для погашення своїх короткострокових зобов'язань зараз, без необхідності продажу довгострокових активів.

Він розраховується як відношення оборотних коштів до короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності - це показник, який допомагає визначити, наскільки компанія здатна вчасно погасити свої короткострокові

зобов'язання за допомогою своїх найбільш легко конвертованих або високоліквідних активів. Цей показник дозволяє оцінити, наскільки компанія може впоратися зі своїми невеликими фінансовими зобов'язаннями в разі необхідності, і чи має вона достатньо готівки або еквівалентів готівки, щоб це зробити.

Він розраховується як різниця оборотних активів та запасів поділена на поточні зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності цей коефіцієнт вказує на здатність компанії негайно погасити свої короткострокові борги, використовуючи готівку та легко перетворювані на готівку активи.

Він розраховується як відношення грошових коштів та їх еквівалентів підприємства до поточних зобов'язань.

Розглянемо ці показники ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» за 2020 – 2022 рік в таблиці 2.4 .

НУБІП України

НУБІП України

Таблиця 2.4

Динаміка показників ліквідності ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП»

Показники	Рік			Абсолютні зміни, \pm		
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2022/2020
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,02	1,26	1,11	0,24	-0,15	0,09
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,14	0,12	0,2	-0,02	0,08	0,06
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-	-	0,05	0	0,05	0,05
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,29	0,2	0,45	-0,09	0,25	0,16

Отримані дані показують, що протягом досліджуваних років коефіцієнт поточної ліквідності підприємства був у межах 1, найбільше значення показник набув у 2021 році і становив 1,26, що на 0,24 більше за попередній 2020 рік.

Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2020 році становив 0,2, що на 0,06 більше чим в 2020 році. Коефіцієнт абсолютної ліквідності за відсутності у підприємства за 2020 і 2021 рік грошей та їх еквівалентів не вираховується, окрім 2022 року, де показник становив 0,05. Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості зменшилось в 2021 році на 0,09 порівняно з 2020 роком, а в вже становила 0,45.

Дані коефіцієнту поточної точності дають змогу зробити висновок, що підприємство має значення в межах норми, але будучи на межі зниження довіри з боку кредиторів, так як показник не мав тенденції до збільшення і в 2022 році був меншим на 0,15 за 2021 рік, то більш бажаним для ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» буде значення в межах 2-3, що стане привабливим для постачальників, інвесторів, партнерів та кредиторів.

Дані коефіцієнту швидкої ліквідності дають змогу зробити висновок, що підприємство має значення нижче норми і на кожну гривню припадає всього

0,2 гривні в 2022 році, що є найбільшим показником за досліджуванні роки, а це означає, що ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» потрібно працювати в напрямку збільшення суми високоліквідних активів і зниження суми поточних активів.

Дані коефіцієнту абсолютної ліквідності дають змогу зробити висновок, що підприємство має значення трохи нижче норми в 0,05 (норма 0,1-0,2), що вказує на неспроможність компанії вчасно погасити борги у випадку, коли поточні платежі стануть актуальними в найближчому майбутньому.

Дані співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості дають змогу зробити висновок, що підприємство має значення 0,45 в 2022 році, що є нижче норми (1), це свідчить про те, що ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» не надає достатньо коштів дебіторам.

2.2. Склад і динаміка структури капіталу підприємства

На практиці, ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» не може обмежуватися використанням лише власного капіталу, навіть якщо це забезпечує йому найвищу фінансову стійкість. Головною проблемою використання виключно власного капіталу є його обмеженість. В такий спосіб, він не може забезпечити необхідне розширення активів підприємства у періоди позитивної економічної кон'юнктури. Це може призвести до втрати можливостей для розвитку бізнесу.

Тому підприємство користується позиковим капіталом в більшій мірі та має більший потенціал для свого фінансового росту, оскільки воно створює більше активів і збільшує фінансову прибутковість своєї діяльності. Але водночас, використовуючи позиковий капітал, підприємство великою мірою збільшує рівень фінансового ризику і загрози банкрутства, оскільки збільшує відсоток позикових коштів у загальній структурі свого капіталу.

Розглянемо динаміку активів і пасивів ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» за рисунком 2.1 та рисунком 2.2.

За даними рисунка 2.1 можна побачити, що частина оборотних активів в підприємстві займає більшу частину, так в 2020 році частина оборотних активів становила 100%, в 2021 році 99,61%, а в 2022 році 99,8%.

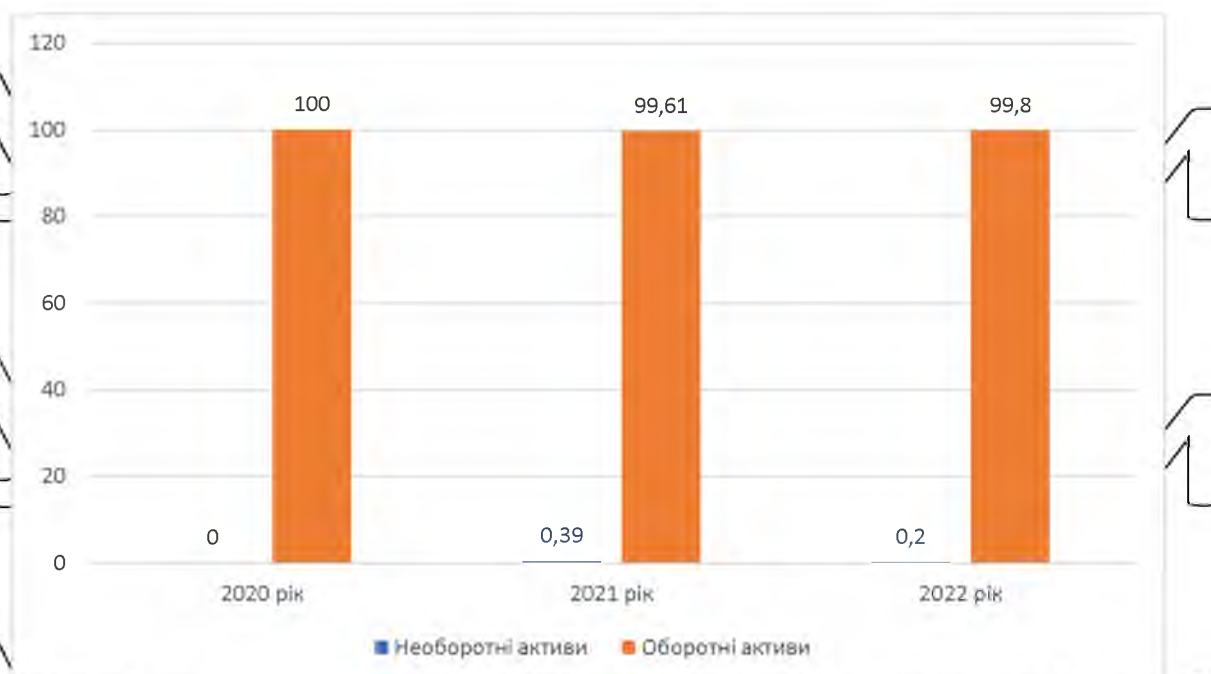

Рис. 2.1. Динаміка активів ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП», %

Так можна зробити висновки, що найбільша вартість необоротних активів була за 2021 рік і становила 22,7 тис. грн, але найбільша первісна вартість була в 2022 році і сягла 73 тис. грн. Щодо оборотних активів, то вони мали тенденцію збільшення за досліджуванні 2020-2022 роки, так в 2022 році їх вартість становила 10506,7 тис. грн, що більше ніж в 2 рази порівняно з 2021 роком.

На рисунку 2.2 видно, що ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» не мала довгострокових зобов'язань, цільових фінансувань та забезпечень за досліджуванні роки. Частина власного капіталу в пасиві балансу становила 2,55% на 2020 рік, що є дуже малою частиною, в 2021 році він збільшився до 20,99% від всієї частини пасиву балансу, що тримало позитивну тенденцію,

але в 2022 році знову знизилась і становила 10,27%, коли іншу більшу частину всі роки займали поточні зобов'язання в пасиві балансу.

Рис. 2.2. Динаміка пасивів ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП», %

Розглянемо показники рентабельності ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» за 2021 та 2022 рік рисунок 2.3.

Рентабельність активів показує ефективність використання активів підприємства для генерації прибутку.

Рентабельність власного капіталу показує скільки прибутку було згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів.

Рентабельність реалізованої продукції вказує на обсяг чистого прибутку, який генерує кожна гривня продажів.

Рентабельність собівартості чи просто рентабельність – це показник, який відображає відношення прибутку до витрат.

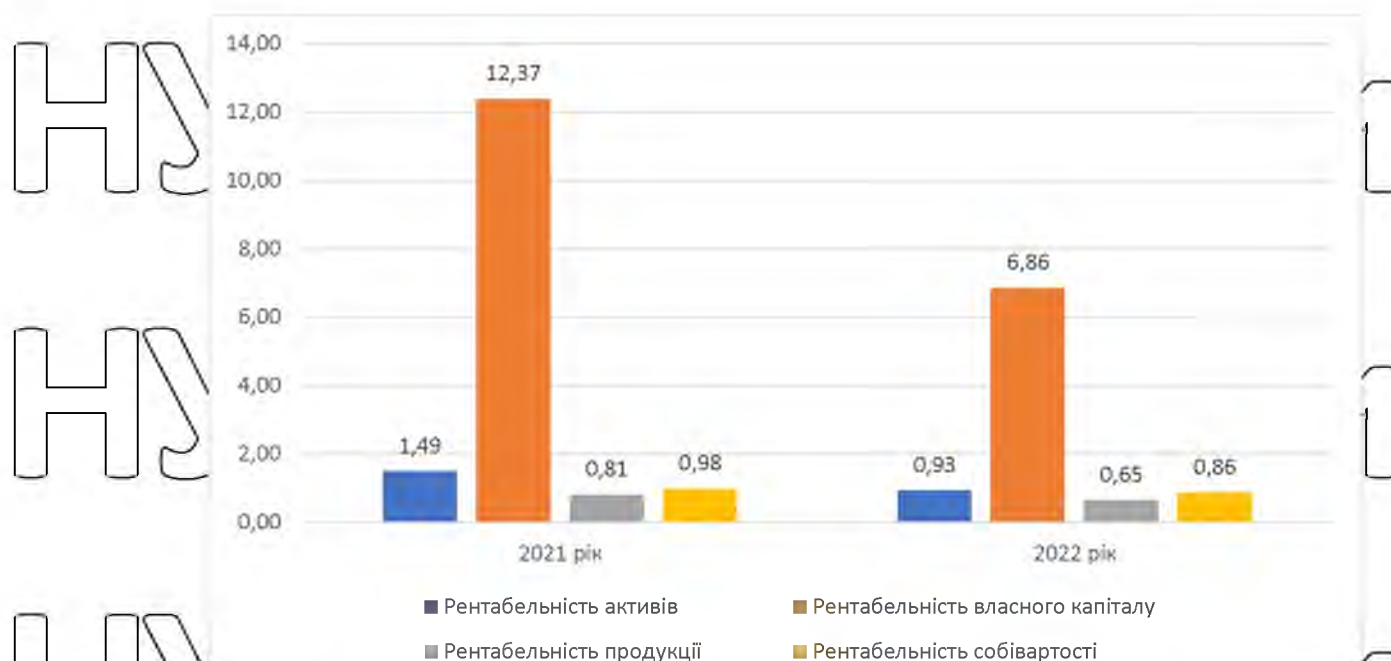

Рис. 2.3. Показники рентабельності ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП»

За даними рисунка 2.3 можна зробити висновок, що рентабельність всіх показників знизилась в 2022 році порівняно з 2021 роком, найбільше впаав показник рентабельності власного капіталу, майже в 2 рази – а саме на 5,51%, це обумовлено збільшенням частки власного капіталу в балансі підприємства.

Щодо інших показників, то показник рентабельності активів зменшився із-за збільшення частки активів підприємства, зменшення показника рентабельності реалізованої продукції обумовлено збільшенням доходу від реалізації продукції, і рентабельність собівартості обумовлено збільшенням собівартості продукції. Що дає змогу нам зрозуміти, що ТОВ «ПРОКСІМА

ГРУП» не ефективно управляє своїми витратами, але незважаючи на це, підприємство продовжує нарощувати свій чистий прибуток.

2.3. Ефективність використання капіталу підприємства

Аналіз ефективності використання капіталу в організаціях передбачає використання різних моделей для структурування і виявлення взаємозв'язків між ключовими показниками.

Найбільш прийнятними для такого аналізу є описові моделі. Ці моделі, які мають описовий характер, є основними для оцінки капіталу та фінансового стану підприємств.

Вони включають такі підходи :

- створення системи фінансових звітів, представлення бухгалтерських даних у різних аналітичних форматах,
- структурний та динамічний аналіз фінансової звітності,
- використання різних коефіцієнтів та факторів для аналізу, а також підготовка аналітичних записок, які пояснюють результати фінансового аналізу

Усі ці моделі базуються на інформації, яка міститься в бухгалтерській звітності.

Для оцінки ефективності використання капіталу ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» використаємо коефіцієнтний аналіз.

Коефіцієнтний аналіз - це ключовий метод для оцінки та аналізу ефективності використання капіталу підприємств. Використовується цей метод різними групами користувачів, такими як менеджери, аналітики, акціонери, інвестори, кредитори та інші зацікавлені сторони. Коефіцієнтний аналіз дозволяє швидко отримати оцінку фінансового стану та продуктивності підприємства, користуючись різними показниками та коефіцієнтами, які вивчаються на основі фінансової звітності.

Відомо безліч таких коефіцієнтів, тому для зручності розділимо їх на кілька груп:

- коефіцієнти оцінки руху капіталу підприємства,

- коефіцієнти ділової активності;
- коефіцієнти структури капіталу;
- коефіцієнти рентабельності.

Розглянемо коефіцієнти оцінки руху капіталу ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП», які визначаються на основі фінансової звітності і допомагають аналізувати, як капітал підприємства використовується для генерації прибутку та створення вартості.

1. Коефіцієнт оборотності активів. Він показує, який обсяг прибутку підприємство генерує на кожну гривню його активів.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{обра}} = 10\,453,0 / (5476,2 + 5830,3 / 2) = 1,849$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{обра}} = 13\,387,3 / (5830,3 / 2 + 12950,2) = 1,425$$

Так за даними коефіцієнту оборотності активів видно, що підприємство неефективно використовує свої активи, так як їх показник має тенденцію до зменшення і в 2021 році становив 1,849, коли вже в 2022 році зменшився до 1,425.

2. Коефіцієнт автономії. Визначається як власний капітал поділений на загальні активи. Цей показник показує, яка частина активів фінансується власним капіталом підприємства.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{авт}} = 1223,7 / 5830,3 = 0,21$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{авт}} = 1330,6 / 12950 = 0,1$$

За даними цього показника можна зробити висновок, що частина активів підприємства найбільше фінансувалась не за рахунок власних коштів у 2021 році, а в 2022 році цей показник становив 0,1, це свідчить про залежність ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» від позик та боргів, що може призвести до фінансових ризиків, особливо в періоди економічних труднощів.

3. Капіталомісткість. Показник визначається як відношення власного капіталу до виручки від реалізації. Він показує скільки власного капіталу закладено в 1 грн виручки від реалізації.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{авт}} = 1223,7 / 10453 = 0,117$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{авт}} = 1330,6 / 13387,3 = 0,099$$

За аналізом капіталомісткості видно, що його значення зменшилось в 2022 році порівняно з 2021 роком, що було обумовлено збільшенням частки виручки на 28,07% , при збільшенні власного капіталу лише на 8,7%.

Розглянемо коефіцієнти ділової активності ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП», які використовуються для оцінки ефективності та активності підприємства.

1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів. Він вказує на ефективність використання оборотних активів підприємства.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{оок}} = 10\,453,0 / (5476/2 + 5807,6/2) = 1,853$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{оок}} = 13\,387,3 / (5476/2 + 12935,1/2) = 1,454$$

Так за даними коефіцієнта видно, що ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» мала зменшення ефективності використання оборотних коштів, так як в 2022 році показник становив 1,454, а в 2021 році 1,853, це спричинено збільшенням частки оборотних активів, але при незначному збільшенні доходу, що говорить нам про неефективне їх використання.

2. Коефіцієнт оборотності запасів. Він визначає, як швидко підприємство обертає свої запаси.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{оз}} = 10\,453,0 / (4\,694,8/2 + 5\,234,6/2) = 2,1$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{оз}} = 13\,387,3 / (10\,506,7/2 + 5\,234,6/2) = 1,7$$

Дані показника коефіцієнта оборотності запасів вказують на те, що підприємство неефективно управляє своїми запасами, тому що показники є менше норми (8) найбільшим показник був у 2021 році і становив 2,1, а в 2022 році зменшився до 1,7, це спричинено збільшенням частки запасів на підприємстві.

3. Коефіцієнт оборотності власного капіталу. Він показує, який обсяг доходу генерується на кожну гривню власного капіталу.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{ок}} = 10453 / (1223,7/2 + 139,4/2) = 15,33$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{ок}} = 13387 / (1330,6/2 + 1223,7/2) = 10,48$$

Дані показника коефіцієнту оборотності капіталу активів вказують на те, що підприємство отримало 15,33 гривень доходу на кожну гривню власного

капіталу в 2021 році, а в 2022 році становив 10,48, це зумовлено збільшенням показника власного капіталу в 2022 році.

4. Рентабельність продажів по чистому прибутку. Показник вказує на чистий прибуток підприємства відносно загального обсягу продажів.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{пр}} = 84,3/10453 * 100 = 0,81$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{пр}} = 87,6/13387,3 * 100 = 0,65$$

Дані рентабельності продажів по чистому прибутку вказують на те, що підприємство отримало прибуток в розмірі 0,65 відносно загальної виручки в 2022 році, але найбільш показник був у 2021 році і становив 0,8, це зумовлено меншим показником загальної виручки в 2021 році відносно отриманого прибутку і говорить про негативну тенденцію.

5. Коefіцієнт загальних обов'язків до власного капіталу. Він вказує на ступінь фінансової заборгованості підприємства.

$$\text{За 2021 рік } K_{\text{зоб}} = 4606,6 + 0/1223,7 = 3,76$$

$$\text{За 2022 рік } K_{\text{зоб}} = 11619,4 + 0/1330,6 = 8,73$$

Дані показника коefіцієнту загальних обов'язків до капіталу вказують на те, що він більший за 1, як в 2021 і 2022 році, а саме становить 3,76 і 8,73 відповідно, а це означає, що боргові зобов'язання перевищують власний капітал, що може бути ознакою високого рівня заборгованості підприємства.

Розглянемо показники ефективності використання капіталу в таблиці 2.5 за 2021 та 2022 рік.

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання капіталу

Показник	Рік		Абсолютні зміни, +,-
	2021	2022	
Коефіцієнт оборотності активів	1,849	1,425	-0,424
Коефіцієнт автономії	0,21	0,1	-0,11
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,853	1,454	-0,399
Коефіцієнт оборотності запасів	2,1	1,7	-0,4
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	15,33	10,48	-4,85
Рентабельність продукції	0,81	0,65	-0,16
Коефіцієнт загальних обов'язків до власного капіталу	3,76	8,73	4,97

Отже, за даними коефіцієнтного аналізу можна зробити висновок, що в 2022 році всі показники ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» були нижче норми, слід зазначити, що показники в 2022 році також були меншим порівняно з 2021 роком.

Підприємство має дуже малу частку власного капіталу та необоротних активів, немає довгострокових зобов'язань або забезпечень попри високі поточні зобов'язання, що може бути негативною ознакою та спричинити зменшення фінансової стійкості та підвищити ризики.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

НУБІП України

3.1. Регресійний аналіз впливу основних складових капіталу на дохід підприємства

Регресійний аналіз - це метод, який використовується для вивчення взаємозв'язків між змінними, які описують економічний процес. Основною метою цього аналізу є встановлення природи та ступеня залежності між цими змінними, а також кількісна оцінка параметрів, які характеризують цю залежність та її статистичну стійкість. Результати регресійного аналізу дозволяють зробити висновки про поточний стан економічного процесу і його майбутній розвиток.

Суть регресійного аналізу полягає в тому, що він допомагає визначити певну величину як функцію від інших змінних, які вважаються незалежними факторами. Зазвичай ця функція виражається лінійно відносно певних параметрів, що обчислюються за допомогою спеціальних алгоритмів. Такий підхід дозволяє отримати найбільш простий спосіб оцінки залежності та логічно інтерпретувати отримані результати. Функціональна залежність, яку отримують з регресійного аналізу, представляється у вигляді рівняння регресії.

Система нормальних рівнянь має вигляд:

$$\begin{aligned} a_n + b \sum X &= \sum Y \\ a \sum X + b \sum X^2 &= \sum UX \end{aligned}$$

Система нормальних рівнянь має вигляд:

$$\begin{aligned} a_n + b \sum X &= \sum Y \\ a \sum X + b \sum X^2 &= \sum UX \end{aligned}$$

Параметри моделі:

Y – дохід (виручка) від реалізації продукції, млн грн;

X – вартість капіталу підприємства, млн грн.

Для наших даних (табл. 3.1) система рівнянь має вигляд:

$$\begin{aligned} 3a + 24,256b &= 26,58 \\ 24,256a + 231,68b &= 249,32 \end{aligned}$$

$$b = 0,968, a = 1,033$$

$$\text{Рівняння регресії: } y = 0,968x + 1,033$$

Таблиця 3.1

Вихідні дані для розрахунку

X	Y	X ²	Y ²	XY	(Y-Y _X):Y	Y(X)	(Y-Y _X) ²	(Y- \bar{Y}) ²	(X- \bar{X}) ²
5,476	2,74	29,99	7,51	15,01	-1,303	6,315	12,77	37,445	6,809
5,8303	10,45	33,99	109,27	60,94	0,36	6,655	14,42	2,5359	5,0856
12,95	13,39	167,70	179,22	173,37	-0,007	13,49	0,01	20,492	23,664
24,256	26,58	231,68	296,00	249,32	-0,95	26,46	27,2	60,473	35,5586

Параметри для рівняння регресії визначаються за методом найменших квадратів.

$$\bar{X} = \sum X_i : n = 24,256 : 3 = 8,09$$

$$\bar{Y} = \sum Y_i : n = 26,58 : 3 = 8,86$$

$$\bar{XY} = \sum X_i Y_i : n = 249,32 : 3 = 83,11$$

Вибіркові дисперсії:

$$S^2(X) = \sum X_i^2 : n - \bar{X}^2 = 231,68 : 3 - 8,09^2 = 11,853$$

$$S^2(Y) = \sum Y_i^2 : n - \bar{Y}^2 = 296 : 3 - 8,86^2 = 20,178$$

Середньоквадратичне відхилення:

$$S(X) = \sqrt{S^2(X)} = 3,444$$

$$S(Y) = \sqrt{S^2(Y)} = 4,488$$

Розберемо економічну інтерпретацію результатів регресійного аналізу.

Проведемо розрахунок показника тісноти зв'язку - вибірковий лінійний коефіцієнт кореляції, він розраховується за формулою:

$$r_{xy} = (\bar{XY} - \bar{X} \bar{Y}) : (S(X) S(Y)) = (83,11 - 8,09 \times 8,86) : (3,444 \times 4,488) = 0,741$$

Коефіцієнт кореляції виявляє ступінь тісноти зв'язку між досліджуваними ознаками. Лінійний коефіцієнт кореляції приймає значення від -1 до +1. Зв'язки між ознаками можуть бути слабкими та сильними. Їхні критерії оцінюються за шкалою Чеддока: 0 - зв'язок відсутній; 0,1 - 0,29 -

слабкий; 0,3 – 0,49 – помірний; 0,5 – 0,69 – значний; 0,7 – 0,89 – сильний; 0,9 – 0,99 – дуже сильний; 1 – функціональний.

У нашому випадку зв'язок між ознакою Y та фактором X – сильний.

Тоді лінійне рівняння регресії має вигляд:

$$Y_x = r_{xy} \frac{X - \bar{x}}{s(x)} S(Y) + \bar{y} = 0,74 \frac{X - 8,09}{3,444} 4,488 + 8,86 = 0,964X + 1,058$$

Коефіцієнт $b = 0,964$ показує середню зміну результативного показника (в одиницях вимірювання Y) з підвищенням або зниженням величини фактора X на одиницю його вимірювання. За нашими даними зі збільшенням на 1 одиницю Y змінюється в середньому на 0,964. Коефіцієнт $a = 1,058$, він показує прогнозований рівень Y , але тільки в тому випадку, якщо $X = 0$ знаходиться близько до вибірових значень. Якщо $X = 0$ знаходиться далеко від вибірових значень X , то буквальна інтерпретація може призвести до невірних результатів, і навіть, якщо лінія регресії досить точно описує значення вибірки, що спостерігається, немає гарантій, що також буде при екстраполяції вліво або вправо.

Підставивши в рівняння регресії відповідні значення X , можна визначити передбачені значення результативного показника $Y(X)$ для кожного спостереження.

Якщо існує відмінність одиниць вимірювання результативного показника Y і факторної ознаки X , то коефіцієнти регресії небажано використовувати для безпосередньої оцінки впливу факторів на результативну ознаку. Для цього обчислюють коефіцієнти еластичності та бета-коефіцієнти.

Середній коефіцієнт еластичності E визначає на скільки відсотків в середньому зміниться результат від своєї середньої величини при зміні фактора X на 1% від свого середнього значення.

Коефіцієнт еластичності знаходиться за формулою:

$$E = bX : \bar{y} = 0,964 \times 8,09 : 8,86 = 0,88$$

Коефіцієнт еластичності менше 1. Отже, при зміні X на 1%, Y зміниться на 0,88%.

Бета-коefficient показує на яку частину величини свого середнього квадратичного відхилення зміниться в середньому значення результативної ознаки при зміні факторної ознаки на величину її середньоквадратичного відхилення при фіксованому на постійному рівні значенні інших незалежних змінних:

$$\beta = b_1 \cdot S(X) : S(Y) = 0,964 \times 3,444 / 4,488 = 0,736$$

Це значить, що збільшення X на величину середньоквадратичного відхилення S_x призведе до збільшення середнього значення Y на 0,736 середньоквадратичного відхилення S_y .

За допомогою помилки абсолютної апроксимації можна оцінити якість рівняння регресії, тобто середнього відхилення розрахункових значень від фактичних:

$$A = \frac{\sum |y_i - y_{x_i}|}{n} 100\% = 0,95 : 3 \times 100\% = 31,67\%$$

Так як помилка менше 15%, то це рівняння можна використовувати як регресію.

Завдання дисперсійного аналізу полягає в аналізі дисперсії залежною змінною:

$$\sum (y_i - y_{cp})^2 = \sum (y(x) - y_{cp})^2 + \sum (y - y(x))^2,$$

де $\sum (y_i - y_{cp})^2$ - загальна сума квадратів відхилень;

$\sum (y(x) - y_{cp})^2$ - сума квадратів відхилень, яка зумовлена регресією;

$\sum (y - y(x))^2$ - остаточна сума квадратів відхилень.

Теоретичне кореляційне відношення для лінійного зв'язку дорівнює coefficientу кореляції r_{xy} . Для будь-якої форми залежності тиснота зв'язку визначається за допомогою множинного coefficientа кореляції:

$$R = \sqrt{1 - \frac{\sum (y_i - y_x)^2}{\sum (y_i - y)^2}} = \sqrt{1 - \frac{27,2}{60,473}} = 0,741$$

Цей coefficient є універсальним, оскільки відображає тисноту зв'язку та точність моделі, а також він може використовуватися за будь-якої форми зв'язку змінних. При побудові однофакторної кореляційної моделі coefficient множинної кореляції буде дорівнювати coefficientу парної кореляції r_{xy} .

Коефіцієнт детермінації показує частку варіації результативної ознаки, пояснену варіацією факторної ознаки, зазвичай він визначається у відсотках

$$R^2 = 0,549$$

У нашому дослідженні в 54,9% випадків зміни X призводять до зміни Y.

Іншими словами – точність підбору рівняння регресії – середня. Інші 45,1% зміни Y пояснюються факторами, які не враховані у моделі.

Для аналізу точності визначення оцінок коефіцієнтів регресії визначаються незміщена оцінка дисперсії збурень:

$$S^2y = \frac{\sum(y_i - y_x)^2}{n - m - 1} = \frac{27,2}{3 - 1 - 1} = 27,2$$

$S^2y = 27,2$ – неповажена дисперсія, вона показує міру розкиду залежної змінної навколо лінії регресії.

$$S_y = \sqrt{S^2y} = \sqrt{27,2} = 5,214$$

$S_y = 5,214$ – стандартна помилка регресії.

S_a – стандартне відхилення випадкової величини a.

$$S_a = S_y \frac{\sqrt{\sum x^2}}{n \sum x} = 5,214 \frac{\sqrt{231,68}}{3 \times 3,444} = 7,68$$

S_b – стандартне відхилення випадкової величини b.

$$S_b = \frac{S_y}{\sqrt{n \sum x^2}} = \frac{5,214}{\sqrt{3 \times 3,444}} = 0,873$$

Економічне прогнозування з урахуванням побудованої моделі передбачає, що зберігаються раніше існуючі взаємозв'язки змінних.

Для прогнозування залежної змінної результативної ознаки необхідно знати прогнозні значення всіх факторів, що входять у модель: $(a + bx_p \pm \varepsilon)$

$$X_p = 8,09 \times 10\% = 0,809$$

Розрахуємо межі інтервалу, в якому буде зосереджено 54,9% можливих значень Y при необмежено великій кількості спостережень і $X_p = 0,809$.

$$\varepsilon = \text{табл } S_y \sqrt{\frac{1}{n} + \frac{(x - X_p)^2}{(\sum x - x)^2}} = 2,776 \times 5,214 \sqrt{\frac{1}{3} + \frac{(8,09 - 0,809)^2}{(35,5586)^2}} = 8,399$$

$$0,964 \times 0,809 \pm 8,399 + 1,058 \text{ або } (-6,561; 10,236)$$

Значення Y при необмежено великому числі спостережень не вийде за межі знайдених інтервалів з вірогідністю 54,9%

Розрахунок t -критерію Стьюдента та довірчі інтервали кожного з показників здійснюється для оцінки статистичної значущості коефіцієнтів регресії та кореляції. Проведемо перевірку гіпотези H_0 про рівність окремих коефіцієнтів регресії нулю лише на рівні значимості $\alpha = 0,05$.

$$t_{\text{крит}}(n-m-1; \alpha/2) = t_{\text{крит}}(1; 0,025) = 3,1825$$

$$t_b = b : S_b = 0,964 : 0,873 = 1,104$$

Оскільки $1,104 > 1$, то статистична значущість коефіцієнта регресії b підтверджується, тому можна відкинути гіпотезу про рівність нулю цього коефіцієнта.

$$t_a = a : S_a = 1,058 : 7,68 = 0,137$$

Оскільки $0,137 < 1$, то статистична значимість коефіцієнта регресії a не підтверджується, треба використати гіпотезу про рівність нулю цього коефіцієнта.

Визначимо довірчі інтервали коефіцієнтів регресії, які з надійністю 54,9% будуть такими: $(b - t_{\text{крит}} S_b; b + t_{\text{крит}} S_b), (a - t_{\text{крит}} S_a; a + t_{\text{крит}} S_a)$

Критерій b :

$$(0,964 - 3,1825 \times 0,873; 0,964 + 3,1825 \times 0,873) \rightarrow (-1,814; 3,742)$$

З вірогідністю 54,9% можна стверджувати, що значення критерія b будуть знаходитися в знайденому інтервалі.

Критерій a :

$$(1,058 - 3,1825 \times 7,68; 1,058 + 3,1825 \times 7,68) \rightarrow (-23,38; 25,49)$$

З вірогідністю 54,9% можна стверджувати, що значення критерія a будуть знаходитися в знайденому інтервалі.

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки.

Коефіцієнти регресії необхідно перевіряти на істотність при лінійному зв'язку, тому що вони схильні до коливань у невеликих за обсягом вибірках.

Для цього потрібно використати t -критерій Стьюдента, граничне значення якого становить 1 з ймовірністю $P = 0,549$.

Аналіз залежності доходу від капіталу виявив наявність сильного зв'язку

Коефіцієнт множинної кореляції $R = 0,741$.

За дослідженням варіації доходу він на 34,9% залежить від варіації основних складових капіталу і на 45,1% - від неврахованих факторів..

Значення коефіцієнта рівняння регресії визначає коефіцієнт збільшення змінної Y при збільшенні X на одиницю відносно середнього. Отже, із зростанням капіталу на 1 тис. грн дохід підприємства збільшиться на 964,3 грн.

Коефіцієнт еластичності показує, на скільки відсотків зміниться в середньому результативна ознака (Y) при зміні факторної ознаки (X) на 1%.

За аналізом кореляційно-регресійного зв'язку видно, що збільшення вартості капіталу на 1% призводить до збільшення доходу підприємства на 0,88% відносно середніх значень у вибірці.

3.2. Шляхи оптимізації структури капіталу підприємства

Оптимізація структури капіталу є складним завданням у фінансовому управлінні ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП». Вона визначає, як краще розподілити власний та позичений капітал для досягнення оптимального балансу між фінансовою рентабельністю та фінансовою стійкістю підприємства. Ідеальна структура капіталу забезпечує таке розподілення ресурсів, яке сприяє збільшенню ринкової цінності підприємства.

Проте важливо враховувати, що цей процес підпорядкований впливу різноманітних суб'єктивних та об'єктивних факторів. До суб'єктивних можуть входити фінансові цілі компанії, ризики, які вона готова приймати, та її стратегія розвитку. Об'єктивні фактори включають стан фінансового ринку, вартість позикового капіталу та інші зовнішні чинники.

Тому оптимізація структури капіталу вимагає збалансованого підходу, у якому враховуються індивідуальні потреби та умови ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП», а також зовнішні обставини для досягнення найкращих результатів у плані фінансової продуктивності та стійкості підприємства.

Оскільки структура капіталу безпосередньо впливає на фінансові показники ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП», необхідно ретельно аналізувати як

внутрішні, так і зовнішні характеристики як власного, так і позиченого капіталу.

Тому розглянемо переваги і недоліки використання власного капіталу за рисунком 3.1.

Рисунок 3.1

Переваги і недоліки власного капіталу

Переваги	Недоліки
- простота залучення, адже рішення, пов'язані зі зростанням власного капіталу приймаються власниками та керівництвом підприємства без необхідності отримання згоди інших господарюючих осіб; - великий потенціал створення прибутку в усіх галузях діяльності, оскільки при його використанні не потрібно платити позиковий відсоток у всіх його формах; - забезпечення фінансової стійкості розвитку підприємства та платоспроможності у довгостроковій перспективі, а відповідно зниження ризику банкрутства підприємства; - збільшення фінансового потенціалу підприємства; - спроможність робити приріст фінансової рентабельності активів в результаті ефекту фінансового левериджу.	- обмеженість масштабу залучення; - невикористана перспектива приросту рентабельності власного капіталу за врахування ефекту фінансового левериджу; - активи, які сформувалися за рахунок позикового капіталу, приносять нижчу норму доходу; - є загроза появи фінансових ризиків в господарській діяльності, зниження фінансової стійкості, платоспроможності, банкрутства підприємства; - велика залежність вартості боргів від змін кон'юнктури фінансового ринку; - складність операцій притягнення у широких масштабах в нинішніх умовах.

Зазвичай, підприємства, які використовують позикові кошти, мають значний потенціал для розвитку завдяки збільшенню обсягу активів. Однак це супроводжується підвищенням ризиком і загрозою банкрутства.

Однією з основних цілей управління - є забезпечення оптимізації структури капіталу ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП». Досягнення оптимальної структури капіталу базується на ретельному аналізі різних показників фінансової діяльності підприємства в умовах різних комбінацій власного та залозиченого капіталу.

Оптимізацію структури капіталу підприємства можна здійснити за такими критеріями:

- мінімізація рівня фінансових ризиків
- зменшення середньозваженої вартості сукупного капіталу
- зростання рівня рентабельності власного капіталу.

Далі здійснюється процес оптимізації структури капіталу ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» по таким етапам.

Перший етап аналізу - це обстеження структури капіталу підприємства.

Основною метою є виявлення тенденцій у зміні обсягу і складу капіталу на планований період та їх вплив на фінансову стійкість і ефективність використання цього капіталу. На першому етапі аналізу розглядається рухома частина капіталу і його ключові складові в контексті виробництва і реалізації продукції; визначається співвідношення між власним та позиковим капіталом та їхні тенденції, досліджується рівень довгострокових та короткострокових фінансових зобов'язань у структурі позикового капіталу, визначається обсяг невідкладних фінансових зобов'язань.

Другий етап аналізу включає в себе розгляд системи фінансових коефіцієнтів, які відображають фінансову стійкість підприємства та взаємозв'язок з його капіталом. Під час цього аналізу обчислюються і досліджуються зміни таких коефіцієнтів, як:

- 1) коефіцієнт фінансування
- 2) коефіцієнт співвідношення довго- та короткострокової заборгованості
- 3) коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності
- 4) коефіцієнт автономії.

Наступним кроком є оцінка ключових факторів, що визначають структуру капіталу підприємства. Важливо розуміти, що не існує універсальних методів для досягнення оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом, не лише для різних підприємств, але й для одного підприємства на різних етапах його розвитку та при різних ринкових умовах. Але існує низка об'єктивних та суб'єктивних факторів, які при їх правильному розрахунку дозволяють налагодити структуру капіталу для максимально ефективного використання його на кожному конкретному підприємстві. До ключових чинників входять:

- Галузеві особливості підприємства: Вид діяльності, в якому працює підприємство, може впливати на оптимальну структуру капіталу.

- Період життєвого циклу підприємства: Етап розвитку підприємства (стартап, зростання, стабільність) вимагає різних підходів до структури капіталу.

- Кон'юнктура товарного ринку: Ринкові умови та попит на продукцію також грають важливу роль у формуванні капіталу.

- Кон'юнктура фінансового ринку: Доступність та вартість кредитів впливають на рішення про використання позикового капіталу.

- Рентабельність операцій: Велика рентабельність може дозволити більшу використання власного капіталу.

- Коефіцієнт операційного левериджу: Вплив оперативного забезпечення на вибір між власним та позиковим капіталом.

- Відношення кредиторів до підприємства: Відносини з кредиторами впливають на доступність позикового капіталу.

- Рівень оподаткування прибутку: Податкове навантаження може впливати на вибір джерела капіталу.

- Ступінь концентрації власного капіталу: Розподіл власного капіталу між акціонерами чи інвесторами грає свою роль.

Зрозуміння цих факторів і їх відповідне врахування допоможуть ТОВ

«ПРОКСИМА ГРУП» налаштувати оптимальну структуру капіталу в конкретних умовах.

Враховуючи ці фактори, управління структурою капіталу на підприємстві можна розділити на два основних напрямки. Це визначення оптимальних рівнів використання як внутрішнього, так і залученого капіталу для конкретного підприємства та забезпечення необхідного обсягу та видів капіталу для досягнення цільових показників структури капіталу на підприємстві.

Наступними етапами можна виділити: оптимізація структури капіталу за критерієм зменшення ступеня фінансових ризиків та оптимізація структури капіталу за мірою зростання ступеня фінансової рентабельності.

Оптимізація капіталу за мірою зменшення його вартості. Хід даної оптимізації ґрунтується на первинному аналізі вартості власного та залученого капіталу при різних умовах його притягнення і реалізації великої кількості обчислень середньозваженої вартості капіталу

Існують три основних методи для фінансування різних груп активів підприємства:

- Консервативний підхід вказує на те, що компанія використовує власні кошти та позики на довгий термін для фінансування необоротних активів, а також частину активів, які завжди залишаються на балансі. Ця стратегія передбачає мінімізацію короткострокового боргу.

Компромісний підхід означає, що компанія фінансує необоротні активи та стійку частину оборотних активів власним капіталом і довгостроковими позиками, а змінну частину оборотних активів фінансує короткостроковими позиками.

- Агресивний підхід вказує на те, що компанія використовує власний капітал та довгострокові позики для фінансування необоротних активів, але тільки половину стійкої частини оборотних активів. Змінна частина та інша половина стійкої частини оборотних активів фінансуються короткостроковими позиками. Цей підхід включає в себе більший обсяг короткострокового позикового капіталу порівняно з іншими методами.

Залежно від того, як власники або керівники підприємства ставляться до фінансових ризиків, вони обирають один із методів фінансування активів. Але важливо зауважити, що ці методи мають свої недоліки, оскільки вони враховують лише обмежену кількість чинників і можуть протилежно впливати на фінансовий стан компанії.

Наприклад, використання фінансового левелериджу може призвести до збільшення прибутку, оскільки компанія може отримувати додатковий прибуток на основі власного капіталу. Проте це також може призвести до погіршення фінансового стану компанії, оскільки збільшення обсягу боргів може порушити умови платоспроможності, і компанія може стати менш

здатною виконувати свої фінансові зобов'язання. Також, мінімізація середньозваженої вартості капіталу може збільшити ризик для компанії.

Отже, оптимальною структурою капіталу розуміють таке співвідношення між власним і позиковим капіталом, яке дозволяє досягнути балансу між ризиком і доходністю для підприємства. Головною метою є максимізація ринкової вартості підприємства, забезпечення високого рівня платоспроможності та фінансової стійкості. Основною умовою для використання позикових коштів є залучення капіталу за вигідними умовами, які мають низьку вартість та обмежений ризик, з метою отримання максимального прибутку для підприємства.

3.3. Заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу

Для успішного функціонування ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» потрібно приймати правильні та якісні управлінські рішення, особливо в тому, що стосується використання зароблених прибутків. Приймаючи такі рішення, керівники повинні ретельно розглянути різні аспекти, такі як першочергові напрямки інвестицій, можливості інвестування грошей на фінансових ринках або в грошово-кредитній сфері, доступні фінансові ресурси. Враховуючи фінансовий стан підприємства, соціальний розвиток персоналу, рівень технічного та матеріального обладнання і так далі. Все це важливо для забезпечення сталого росту і успішної діяльності ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП».

Підприємству потрібно прагнути забезпечити ефективне використання власного капіталу за рахунок дослідження структури цього капіталу.

Для ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» один із способів такого дослідження є варіантний аналіз - він допомагає визначити оптимальне співвідношення власного та залученого капіталу для досягнення найвищих показників рентабельності. Це може мати позитивний вплив на фінансовий стан підприємства, оскільки в майбутньому нерозподілений прибуток може бути використаний для збільшення суми власного капіталу.

Одним із головних завдань процесу оцінки власного капіталу є зменшення витрат на цей капітал і покращення його структури.

Так головним шляхом покращення використання капіталу на ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» є максимальне використання власних джерел фінансових ресурсів, таких як чистий прибуток та амортизаційні відрахування, у господарській діяльності. Збільшення чистого прибутку може бути досягнуто шляхом підвищення оборотності та рентабельності власного капіталу. Зі свого боку, збільшення фінансування завдяки амортизаційним відрахуванням може бути досягнуто за допомогою застосування прискореної амортизації основних засобів.

ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» потрібно слідкувати за середньозваженою вартістю свого капіталу та уникати значних зростань цього показника. Один з критеріїв для цього - забезпечення того, щоб рентабельність власного капіталу та рентабельність інвестицій були вищими за середньозважену вартість капіталу.

Так середньозважена вартість свого капіталу на підприємстві в 2021-2022 році становила :

$$\text{За 2021 рік } K_c = (1223,7/5830,3)*0,209+(4\ 606,6/5830,3)* 0,791= 0,668$$

$$\text{За 2022 рік } K_c = (1330,6/12\ 950,0)* 0,102+(11\ 619,4/12\ 950,0)* 0,898= 0,81$$

Розглянемо показники ефективності використання власного капіталу ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП» в таблиці 3.2 за 2021 – 2022 рік

За даними таблиця 3.2 можна зробити висновок, що в підприємстві відсутні інвестиції, тому потрібно зробити порівняння показника середньої зваженості свого капіталу з показником рентабельності власного капіталу. Так в 2022 році показник середньозваженої вартості свого капіталу становив 0,81, що більше чим в 2021 році на 21,25%, щодо показника рентабельності власного капіталу, то він становив 0,066 в 2022 році, що на 4,35% менше, чим в 2021 році. За порівнянням цих показників видно, що в 2021 і 2022 році показник середньої зваженості свого капіталу був більшим за показник рентабельності власного капіталу, це являє собою негативну тенденцію і тому

ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» потребує змін в структурі капіталу та отриманні прибутків від операційної діяльності.

Таблиця 3.2

Показники ефективності використання власного капіталу ТОВ

«ПРОКСІМА ГРУП»

Показник	Рік		Відносні зміни, %
	2021	2022	2022/2021
Середньозважена вартість свого капіталу	0,668	0,81	121,25
Рентабельність власного капіталу	0,069	0,066	95,65

Однією з ключових складових в управлінні капіталом на підприємстві є системи та методи його аналізу. Аналіз управління власним капіталом представляє собою процес вивчення того, наскільки ефективно використовується та формується капітал на підприємстві з метою виявлення можливих резервів для поліпшення його використання та забезпечення успішного розвитку компанії.

Отже, головним способом підвищення ефективності використання власного капіталу підприємств в сучасних умовах є гарантування використання власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, таких як чистий прибуток і амортизаційні відрахування.

ВИСНОВКИ

НУБІП України

Отже, підвищення ефективності використання власного капіталу - це стратегічний процес, спрямований на оптимізацію використання внутрішніх ресурсів та підвищення прибутковості та стійкості підприємства. Ця концепція є важливою для фінансового управління і бізнес-аналізу.

НУБІП України

Сучасними основними способами підвищення ефективності використання власного капіталу на кожному підприємстві повинні бути:

- Ефективне управління ресурсами: Підприємство повинно уважно

НУБІП України

керувати своїми ресурсами, включаючи грошові кошти, активи та капітал. Це означає оптимізацію запасів, зниження заборгованості, ефективне використання обладнання та інші заходи для максимізації використання активів.

- Ефективне управління ризиками: Управління ризиками допомагає

НУБІП України

знижити можливі втрати та зберегти власний капітал. Це включає в себе вивчення і оцінку ризиків, розробку стратегій зменшення ризику та відповідність законодавству та стандартам.

- Підвищення рентабельності проектів: Власний капітал може бути

НУБІП України

ефективно використаний шляхом інвестування в проекти та активи, які мають високу рентабельність та потенціал для прибутковості.

- Ефективне керівництво: Ефективне керівництво та стратегія,

НУБІП України

спрямована на підвищення продуктивності та збільшення обсягів продажів, може призвести до збільшення прибутку та оптимізації використання капіталу.

- Дивіденди та реінвестування прибутку: Розподіл прибутку у вигляді

НУБІП України

дивідендів та/або реінвестування прибутку в розвиток підприємства може вплинути на ефективність використання власного капіталу. Рациональний баланс між виплатами дивідендів та реінвестуванням може сприяти зростанню капіталу та прибутковості.

- Оптимізація структури капіталу: Підприємство може розглядати оптимізацію структури свого капіталу, включаючи співвідношення між власним та запозиченим капіталом, щоб знизити витрати на обслуговування боргів та підвищити прибутковість.

ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП», будучи виключним постачальником продуктів для хлібопекарської та кондитерської галузі на ринку України, має не найефективніше використання своїх ресурсів, а особливо використання капіталу підприємства.

Аналіз даних ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» показав, що їх діяльність тримається майже повністю на короткострокових зобов'язаннях при малій частці власного капіталу, довгострокові зобов'язання відсутні повністю, це все обумовлює зменшення фінансової стійкості та підвищує ризики підприємства, так в 2021 році частина власного капіталу від всього капіталу становила 20,99% при 70,01% позикових коштів, а в 2022 році частина власного капіталу зменшилась до 10,27% від всього пасиву балансу.

Слід зауважити, що більшість проаналізованих показників ТОВ «ПРОКСІМА ГРУП» мали тенденцію до збільшення з 2021 до 2022 року, але ефективність їх використання зменшилась, що говорить про неефективність використання своїх ресурсів.

Показники, ефективність яких зменшились з 2021 до 2022 року:

- Коефіцієнт поточної ліквідності, зменшення відбулося на 11,9%.
- Рентабельність активів, зменшення відбулося на 37,5%.
- Рентабельність власного капіталу, зменшення відбулося на 44,5%.
- Рентабельність продукції, зменшення відбулося на 19,7%.
- Рентабельність собівартості, зменшення відбулося на 12,2%.
- Коефіцієнт оборотності оборотних активів, зменшення відбулося на 22,93%.
- Коефіцієнт автономії, зменшення відбулося на 52,38%.
- Коефіцієнт оборотності оборотних активів, зменшення відбулося на 16,89%.

- Коефіцієнт оборотності запасів, зменшення відбулося на 19,05%.

- Коефіцієнт оборотності власного капіталу, зменшення відбулося на 31,64%.

- Рентабельність продажів по чистому прибутку, зменшення відбулося на 18,75%.

За даними проведеного регресійного аналізу можна зробити висновок, що 54,9% зміни доходу підприємства залежить від змін в основних складових капіталу, тоді як на інші 45,1% впливають невраховані фактори.

Коефіцієнт регресії вказує на те, якщо капітал збільшиться на 1 тисячу гривень, то дохід підприємства збільшиться на 964,3 гривні.

Коефіцієнт еластичності показує, що збільшення вартості капіталу на 1% призводить до збільшення доходу підприємства на 0,88% у порівнянні з середніми значеннями у вибірці. Це показує, що вартість капіталу має помірний вплив на дохід підприємства, і зміни в капіталі можуть призвести до відносно невеликого збільшення чи зменшення доходу.

Отже, можна зробити висновок по ТОВ «ПРОКСИМА ГРУП», що аналіз діяльності показує, що підприємство має високі ризики фінансової нестабільності, за рахунок низької частки власного капіталу, тому їм потрібно збалансована система комплексної оцінки ефективності та результативності фінансової стратегії та фінансової політики, а саме оптимізувати структуру капіталу, при співвідношенні між власним і позиковим капіталом, яке дозволяє досягнути балансу між ризиком і доходністю для підприємства, вони повинні прагнути до гарантування використання власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, таких як чистий прибуток і амортизаційні відрахування для досягнення максимальної доходності капіталу.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Олександренко І.В. Діагностика фінансового капіталу підприємства: методичний аспект. Бізнес-інформ. 2018. № 9. С. 165-175.
2. Варавка В.В. Аналіз ділової активності як інструмент управління грошовими потоками підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2018. № 2. С. 184-192.
3. Ю. Редзюк, К.В. Ворона. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. № 19. С.13-17.
4. Samuel Antill, Steven R. Grenadier. Optimal capital structure and bankruptcy choice: Dynamic bargaining versus liquidation, Journal of Financial Economics, 10.1016 / j.jfineco.2018.05.012.
5. Lionel Martellini, Vincent Milhau, Andrea Tarelli. Capital structure decisions and the optimal design of corporate market debt programs, Journal of Corporate Finance, 10.1016/j.jcorpfin.2017.11.011, 49, С.141-162.
6. Чемчикаленко Р.А., Коваль Е.В. Особливості формування оптимальної структури капіталу підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки: електрон. наук. фахове вид. 2018. № 22. С.855-859.
7. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. Київ: Наш формат, 2018. С.735.
8. Hae Won (Henny) Jung, Dalida Kadyrzhanova, Ajay Subramanian. Capital Structure Under Imperfect Product Market Competition: Theory and Evidence, SSRN Electronic Journal, 10.2139/ssrn.3211678 (2018).
9. Кудіна І.О. Власний капітал підприємства як економічна категорія та його облік. Інститут управління, технологій та права імені Гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного Державного університету інфраструктури та технологій. 2018. С.7.

10. О.Ю. Єгорова. Головні завдання управління капіталом підприємства. Харківська національна академія міського господарства, 2018. С. 5.

11. А.О. Босак, О.Ю. Переста. Сутність та типологія структурних елементів інтелектуального капіталу: Міжнародний аспект. Національний університет «Львівська політехніка», 2018. С. 3-5.

12. Лубкей Н. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. Т. 1. № 1. С. 30–41.

13. Серебрянський Д.М., Базильчук К.В. Оцінка ефективності управління оборотними коштами підприємства. Регіональна економіка та управління. 2019. №4 (26). С. 90-94.

14. Мордань Є.Ю. Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка, 2019. № 4. С. 20-35.

15. Маринович О. Порівняння категорій, суміжних із поняттям «оборотні активи». Економіка і суспільство. 2018. № 19. С. 1300-1310.

16. Лисьонкова Н.М. Захарчук В.Ю. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. Приазовський економічний вісник. 2018. № 5 (10). С. 351-359.

17. Дейнека О., Чечель С. Економічна сутність категорій «оборотні активи» та «оборотний капітал». Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції (Суми, 22–23 листопада 2018 року). Суми : Сумський державний університет, 2018. С. 73-74.

18. Тютюнник С.В. Відображення інформації щодо власного капіталу у фінансовій звітності. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина I. Полтава, 2019. С. 234-240.

19. Коваль Л.В., Болехівська В.В. Бухгалтерський облік власного капіталу в управлінні підприємством. Агросвіт. 2019. №9. С.45-49.

20. Петухова О.М. Аналіз власного капіталу як фактору забезпечення фінансової безпеки підприємств. Економіка і культура України в світових глобалізаційних процесах: позиціонування і реалії: тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ. Вид. центр КНУКіМ, 2018. С. 158-159.

21. Костенко Ю.Б. Моделювання потенціалу підприємства для розробки стратегій управління. Статистика України. 2019. №4(87). С. 19.

22. Домбровська С.О., Лапіна І.С. Структура капіталу підприємства: сучасні проблеми та парадигма розвитку : монографія. Харків: «Діса плюс», 2020. С. 249-252.

23. Єфіменко Н.А. Теоретичні засади відтворення якості основного капіталу підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2018. № 5. С.60.

24. Дудар А.А. Аналіз та оптимізація структури капіталу з метою підвищення рівня фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2018. № 1 (53). С.877-888.

25. L Bal-Prylypko et al 2023 IOP Conf. Ser.: Earth Environ. Sci. 1150 012008

26. Tetiana Mirzoieva, Violeta Heraimovych, Iryna Hundiuk, Olga Tomashevskya, Olena Cherednichenko. Economical assessment of medicinal plants, market concentration and monopolization level in Ukraine // E3S Web of Conferences - Volume 164 (2020). – Pp. 09025.

27. Чередніченко О.О. До питання перспектив розвитку харчової промисловості України // Підприємницька, торговельна, біржова діяльність: тенденції, проблеми та перспективи розвитку: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конфер-ї (м. Київ, 11 лютого 2020 року)/ ННІ менеджменту та підприємництва ДУТ. – Київ, 2020. – С. 73-77.

28. Cherednichenko O. Economic efficiency of commercial activity of the enterprise. Економіко – правові дискусії // Матеріали II Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. студентів, аспірантів та науковців 14 квітня 2021 р. –

Кропивницький: ДА НАУ, 2021 – 66 64-67.

<file:///C:/Users/user/Desktop/2021/%D0%9A%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D0%E2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf>

29. Cherednichenko O.O. Exacerbation of the problem of food security in the world through the Russian-Ukrainian war. Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конфер. (присвячено 100-річчю від Дня народження професора Турченка Михайла Михайловича): «Управління розвитком соціально-економічних систем» (15-16 червня 2022 року). Харків: ДБТУ, 2022. С. 45-47.

https://fileview.fwdcdn.com/?url=https%3A%2F%2Fmail.ukr.net%2Fapi%2Fpublic%2Ffile_view%2Flist%3Ftoken%3DQfG--rFH_d3pv81iH05Ab9uVIFTOzMUimgp-2DzYf52vgNhcD2v9uOuYG leg8gcVh2LOaVf4tikx68r4BM1apdPIRoCOOefOA%253AAAdTEppWCRPsajB5M%26r%3D1656014653030&default_mode=view&lang=uk#start=0

30. Череди́ченко О. Дослідження впливу основних експозитивних капіталу на дохід аграрного підприємства. Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXIII Міжнародного науково-практичного форуму, 4–6 жовтня 2022 р. [Електронний ресурс]. Львів: ЛНУП, 2022. С. 173-175.

https://fileview.fwdcdn.com/?url=https%3A%2F%2Fmail.ukr.net%2Fapi%2Fpublic%2Ffile_view%2Flist%3Ftoken%3DEHK5C80xSAXJja9acoOwRiTTF_RuaEVbcwimlgsNp47UOeG9nEmlsUfyBh2ErJSzB-q_w30zpyLWvpKucvyIoiH4TGOtenQjQ%253Av7Y-JqaUFhVAI7dR%26r%3D1665784291147&default_mode=view&lang=uk#start=0

НУБІП України